

**Elinkeinotoiminnan yhteisvastuut verotuksessa,
elinkeinonharjoittajat ja elinkeinoyhtymät**

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Liiketalouden koulutus

Kevät 2023

Mikko Leppänen

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia elinkeinotoiminnan verotuksellista yhteisvastuullisen toiminnan muodostumista yksityisen elinkeinonharjoittajan sekä elinkeinoyhtymien näkökulmista. Tutkimuksessa pyrittiin vastaamaan siihen, mitä tarkoittaa yhteisvastuu elinkeinotoiminnassa, miten yhteisvastuu syntyy, mitä edellytyksiä yhteisvastuun ylläpitämisellä on sekä mitä yhteisvastuun purkautuminen edellyttää. Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi Verohallinto.

Verotuksellisella yhteisvastuulla tarkoitetaan kahden tai useamman henkilön yhteenliittymää elinkeinotoiminnan velvoitteiden jakamiseksi. Yhteisvastuu luo selkeän pohjan kuka tai ketkä ovat vastuussa yrityksen elinkeinotoiminnasta ja sen verotuksellisista velvoitteista.

Opinnäytetyö on malliltaan tutkimuksellinen työ. Opinnäytetyön tietoperustassa on hyödynnetty yhteisvastuullisuudesta luotua kirjallisuutta, lakeja, asetuksia, säännöksiä sekä muita olennaisia verkkolähteitä. Tietoperustassa käsiteltiin elinkeinotoiminnan verovastuuta sekä tutkimuksessa viitattuja elinkeinonharjoittajia sekä elinkeinoyhtymien perustamista. Lisäksi tutkimuksessa perehdyttiin yhtiömuoto kohtaisesti elinkeinotoiminnan harjoittajien tulon jakautumiseen. Tietopohjassa käsitellään, myös yhteisvastuun määräytymisprosessia verolajien kuten tuloveron ja arvonlisäveron osalta sekä käsitellään yhteisvastuun purkautumista elämäntilanteen muutoksen ja elinkeinotoiminnan lopettamisen näkökulmasta.

Tutkimuksen tuloksena syntyi selkeä näkemys siitä, mitä tarkoittaa verotuksellinen yhteisvastuu eri elinkeinotoiminnan yhtiömuotojen välillä. Tutkimuksessa osoittautui, että yhteisvastuullinen toiminta sitoo pääsääntöisesti elinkeinotoimintaa harjoittavien henkilökohtaista omaisuutta toimintaan, joka voi olla myös velkatilanteissa perinnän kohteena. Yhteisvastuullisen toiminnan aloittaessa on hyvä tutustua toimijoihin ja heidän käytänteisiin sekä tapoihin. Yhteisvastuullisen toiminnan harjoittaminen vaatii toimijoiden välistä luottamusta, kommunikointia sekä avoimuutta, jotta elinkeinotoiminnan harjoittaminen sujuisi mahdollisimman vähäisin ongelmin.

Avainsanat: Yhteisvastuu, Verovastuu, Veron määrääminen, Verovastuutilanteet, Elinkeinoyhtymät, Elinkeinonharjoittajat.

This thesis aimed to study the formation of joint and several liabilities for business activities from the perspective of sole traders and business associations. The study sought to answer the questions of what joint and several liability means in business activities, how joint and several liabilities arise, what the requirements for maintaining joint and several liabilities are, and what the dissolution of joint and several liabilities requires. The thesis was commissioned by the Tax Administration.

Fiscal joint and several liabilities refer to the association of two or more persons to share the obligations of joint business activities. Joint and several liabilities create a clear basis as to who is responsible for the business activities of the enterprise and its tax obligations.

The thesis is a research-based study that draws on literature, laws, regulations, provisions, and other relevant online sources to explore tax-based solidarity. It covers topics such as fiscal liability of business activities, different types of business entities, the establishment of business associations, and the distribution of income among traders in the form of companies. The research-based study also covers the process of determining joint and several liabilities for types of tax such as income tax and the value-added tax, as well as the dissolution of joint and several liabilities from the point of view of life circumstanced and cessation of business activities.

The thesis aimed to provide a clear understanding of fiscal solidarity between different various types of business entities. The thesis concluded the joint and several liabilities generally associate the personal assets of the traders with activities that may also be subject to debt recovery. Therefore, when launching a joint liability venture, it is a wise decision to become familiar with participants and their practices and customs. Solidarity requires trust, communication, and transparency between parties to ensure that the business is conducted with as few problems as possible.

Keywords Joint and several liabilities, Tax liability, Imposition of tax. Tax liability situations, business associations, sole traders.

Pages 43 pages

Sisälllys

1	Johdanto	1
2	Elinkeinotoiminnan verovastuu.....	2
3	Yksityinen elinkeinonharjoittaja	3
3.1	Yrittäjäpuolisoiden verotus.....	4
3.2	Yhdessä omistetun hyödykkeen käyttäminen elinkeinotoiminnassa.....	6
3.3	Puolison omistaman hyödykkeen käyttäminen elinkeinotoiminnassa	7
4	Elinkeinoyhtymät.....	8
4.1	Avoin- ja kommandiittiyhtiö	8
4.2	Verotusyhtymä.....	9
4.3	Elinkeinoyhtymien tulon jakautuminen.....	10
5	Elinkeinotoiminnan velvollisuudet	13
5.1	Veron suorittamisvelvollisuus.....	13
5.2	Verovelvollisen ilmoitusvelvollisuus	14
5.3	Kirjanpito- ja muistiinpanovelvollisuus.....	15
6	Yhteisvastuun määräytymisprosessi	17
6.1	Tulovero	18
6.2	Arvonlisävero	19
6.3	Maksukäyttäytyminen	22
6.4	Elinkeinotoiminnan purkautuminen	23
6.4.1	Elinkeinonharjoittajan purkautumistilanteet ja edellytykset	24
6.4.2	Yrittäjän kuolemasta johtuva purkautuminen	25
6.4.3	Elinkeinotoiminnan konkurssi	26
6.4.4	Elinkeinoyhtymän purkautumistilanteet ja edellytykset	27
6.4.5	Yhtiömiehen kuolema	28
6.4.6	Yhtiömiehen konkurssi.....	29
6.5	Verotusyhtymän purkautuminen.....	30
7	Case-esimerkit	30
8	Johtopäätökset	32
9	Pohdinta	35
	Lähteet.....	38

Kuvat, taulukot ja kaavat

Kuva 1. Elinkeinotoiminnan tuloksen jakautuminen.....	5
Kuva 2. Yritystulon jakaminen puolisoitten välillä	6
Kuva 3. Avoimen yhtiön tulon jakautuminen ja verotus yhtiömiesten kesken	11
Kuva 4. Kommandiittiyhtiön tulon jakautuminen ja verotus yhtiömiesten kesken.....	12
Taulukko 1. Yrityksen verokauden ilmoitus- ja maksupäivät	20
Kuva 5. Myöhästymismaksun määräytyminen	21

1 Johdanto

Opinnäytetyön aiheena on elinkeinotoiminnan yhteisvastuut verotuksessa:

elinkeinonharjoittajat ja elinkeinoyhtymät. Opinnäytetyön aiheen valinta perustui henkilökohtaiseen mielenkiintoon verotusmenettelyistä sekä aikaisempaan osaamiseen henkilö- ja yhtymäverotuksesta. Opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa aikomuksena oli tehdä verotukseen liittyvä työ. Syksyllä käydyssä keskustelussa kesätyöpaikan esihenkilön kanssa nousi puheenaiheeksi opinnäytetyö sekä heidän valmiutensa antamaan tutkimusaihe. Verotuksellinen yhteisvastuu itsessään oli melko vieras aihe. Opinnäytetyön tavoitteena on luoda syvempi käsitys henkilö- ja yhtymänverotuksesta.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on esitellä kaikki ne tavat, milloin elinkeinotoimintaa harjoittavien avoimen yhtiön, kommandiittiyhtiön, yksityisen elinkeinonharjoittajan sekä verotusyhtymän yhteisvastuullisuus syntyy ja minkälaisia muodollisia menettelyjä se edellyttää. Tutkimuksessa myös käsitellään minkälaisia muodollisia menettelyjä purkautumistilanteet edellyttävät elämäntilanteen kuin elinkeinotoiminnan lopettamisen näkökulmasta. Tutkimuksessa käsitellään puolisoitten sekä yhtiömiesten maksukäyttäytymistä velkavastuun aikana eli minkälaisia verovelvoitteita yhteisvastuusta syntyy. Opinnäytetyön teoreettinen pohja rakentuu ajankohtaisista vero-oikeuden teksteistä, verolaista, verotukseen liittyvästä kirjallisuudesta sekä verotuksen kannalta olennaisista verkkolähteistä. Opinnäytetyö toteutetaan käyttäen kvalitatiivista eli laadullista menetelmäsuuntausta.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat:

1. Mitä tarkoittaa verotuksellinen yhteisvastuu?
2. Mitä edellytyksiä yhteisvastuun syntymisellä on?
3. Mitä edellytyksiä yhteisvastuun ylläpitämisellä on?
4. Mitä yhteisvastuun purkautuminen edellyttää?

Opinnäytetyössä käydään läpi esimerkkejä yhteisvastuullisen toiminnan tilanteista.

Esimerkkien tarkoituksena on luoda tilanteita, joita Verohallinto pystyy käyttämään pohjana

verotukseen sekä tarkoituksena on myös auttaa veroviranomaisia perehtymään syvemmin yhteisvastuullisiin tapauksiin. Kaikki esiteltävät esimerkkitalanteet ovat fiktiivisiä.

2 Elinkeinotoiminnan verovastuu

Verovastuu perustuu verolaissa säädettyyn verovelvollisuuteen maksaa veroja valtiolle tai paikalliselle viranomaiselle. Verovastuu koskee Suomessa asuvia yksityishenkilöitä sekä taloudellista toimintaa harjoittavia yrityksiä ja yhteisöjä. Tuloverolaissa (1535/1992 § 11) ilmaistaan, että Suomessa asuvana yksityishenkilönä pidetään myös sellaista henkilöä, joka jatkuvasti oleskelee Suomessa yli kuuden kuukauden ajan. Verovelvollisten verotus kohdistuu Suomessa, tai ulkomailla saaduista tuloista (Tuloverolaki 1535/1992 § 9). Verovastuuta valvovat Suomessa Tulli, Verohallinto sekä Trafi (VM, n.d.). Verovastuu on myös tärkeä osa Suomen verotusjärjestelmää. Verovastuulla varmistetaan, että valtiolla ja paikallisilla viranomaisilla on tarvittavat varat julkisten palveluiden tarjoamiseen sekä niiden kehittämiseen. (Juanto ym., 2018, s. 2; VM, 2002)

Suomessa yleisen verovelvollisuuden lisäksi on käytössä rajoitettu verovelvollisuus. Rajoitetulla verovelvollisuudella tarkoitetaan luonnollisia henkilöitä tai yhteisöjä, jotka eivät täytä yleisen verovelvollisuuden tunnusmerkkejä. Tällaisia tunnusmerkkejä ovat esimerkiksi ulkomailla asuvat henkilöt, jotka saapuvat Suomeen enintään kuudeksi kuukaudeksi, eivätkä omista varsinaista asuntoa tai kotia Suomessa. (Verohallinto, 2022a)

Verovastuusta säädetään veronkantolaissa, ennakoperintälaissa, korkotulon lähdeverosta annetussa laissa, rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetussa laissa, arpajaisverolaissa, työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa sekä arvonlisäverolaissa. Veronkantolaissa määritellyjä vastuusäännöksiä sovelletaan yhteisvastuusta, mikäli muu verolaki ei määritä vastuusta tai jos muu verolaki ei sääntele toisin. (Eduskunta, 2016)

Verovastuusta yleisesti vastaa verovelvollinen. Erityissäännösten perustella verovastuu voi kohdistua, myös muihin henkilöihin tai tahoihin. Tällaisia erityistapauksia ovat esimerkiksi Yksityisen elinkeinonharjoittajan puolison kanssa harjoitettu elinkeinotoiminta sekä elinkeinoyhtymän nimissä harjoitettu elinkeinotoiminta, missä verovastuu jakautuu toimijoiden välillä. (Räbinä, 2022, s. 1322)

Verovelvollisen kanssa verovastuussa oleva henkilö vastaa verojen suorittamisesta yleisesti henkilökohtaisella omaisuudellaan. Henkilö, jolle on merkitty verovastuumerkintä vastaa veroista samalla tavalla kuin ne olisivat omia veroja, mikä tarkoittaa, että verot voidaan periä suoraan verovastuussa olevalta henkilöltä. Verovastuussa olevia henkilöitä voi olla useampi, mutta veron perintä voidaan kohdistaa vain yhteen henkilöön, mikäli perinnästä vastuussa oleva toimija on päätöksellään näin ilmoittanut. Perintätoimet kohdistetaan vastuussa oleviin henkilöihin vasta silloin kun verovelvollinen itse ei ole maksanut veroa. (Räbinä, 2022, ss. 1322–1323)

3 Yksityinen elinkeinonharjoittaja

Yksityinen elinkeinonharjoittaja on luonnollinen henkilö, jonka tarkoituksena on harjoittaa elinkeinotoimintaa ammatti- tai liiketoiminnan muodossa (Villa & Ossa, 2017, s. 168). Suomen perustuslaki (731/1999) sekä laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta (122/1919) mahdollistaa elinkeinotoiminnan harjoittamisen Suomessa. Suomen perustuslakiin (731/1999 § 18) vedoten toimeentuloa saa jokainen hankkia haluamallaan lain alaisella työllä, ammatilla tai elinkeinollaan. Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta (122/1919 § 1) mukaan elinkeinotoimintaa yksityisenä elinkeinonharjoittajana saa harjoittaa myös Euroopan talousalueella asuva henkilö.

Yksityisellä elinkeinonharjoittajalla on monta eri nimeä puhekielessä kuten toiminimi, toiminimiyrittäjä, ammattiharjoittaja sekä liikkeenharjoittaja. Puhekielessä toiminimeä käytetään synonyymina yksityiselle elinkeinonharjoittajalle. Tämä ei ole kuitenkaan oikea termi, sillä toiminimi tarkoittaa virallisesti henkilön, yhtiön, yhtymän tai muun elinkeinotoiminnan organisaation nimeä. (Yritä.fi, 2023) Ammatinharjoittaja sekä liikkeenharjoittaja ovat kanssa yleisiä termejä puhekielessä, jolla tarkoitetaan yksityistä elinkeinonharjoittajaa. Termit kuitenkin eroavat hieman toisistaan. Ammatinharjoittajalla tarkoitetaan yleensä yksityistä elinkeinonharjoittajaa, jolla ei ole erillistä liiketilaa toimintansa harjoittamiselle. Tällaisia ovat esimerkiksi rakennusalan yrittäjät sekä lääkärit. Liikkeenharjoittajalla yleisesti viitataan yksityiseen elinkeinonharjoittajaan, jolla on jokin kiinteä elinkeinotoiminnan käyttöön oleva toimipaikka esimerkiksi kampaajat, kioskiyrittäjät tai muu kauppias. (Kevytyrittäjäksi, 2022)

Yksityinen elinkeinonharjoittaja ei ole varsinainen yhtiömuoto. Elinkeinoharjoittajan yritystoimintaa harjoitetaan omalla nimellä luonnollisena henkilönä. Tämä tarkoittaa, että elinkeinonharjoittaja vastaa kaikista yritystoimintaan kuuluvista sitoumuksista ja sopimuksista, kuten veroista ja veloista liiketoimintaan kuuluvalla- ja henkilökohtaisella omaisuudellaan. (Osaavayrittäjä, n.d.)

Yksityisen elinkeinonharjoittajan on mahdollista harjoittaa elinkeinotoimintaa puolison kanssa. Yhdessä harjoitettua elinkeinotoimintaa on harjoitettava vain toisen puolison nimissä. Yhteisen yritystoiminnan harjoittaminen vaikuttaa molempien puolisojen verotukseen. Puolisoiden kesken on myös mahdollista harjoittaa maa-, metsätaloutta sekä kiinteistön käyttöoikeuden luovuttamista. Näiden toimialojen harjoittaminen vaatii puolisoilta yhteisiä omistuksia. (Ossa, 2020b, ss. 323–324; Verohallinto, 2016)

3.1 Yrittäjäpuolisoiden verotus

Tuloverolaisissa puolisoilla tarkoitetaan sellaisia henkilöitä, jotka ovat ennen verovuoden päättymistä solmineet avioliiton. Aviopuolisoiden asuessa erillään kokonaisen verovuoden tai muuttaneet verokauden sisällä erilleen pysyvästi, tai eivät ole yleisesti verovelvollisia, ei sovelleta puolisoita koskevia kyseisen lain säännöksiä. Puolisoiksi katsotaan tuloverolain ohella myös sellaiset avioliitonomaiset tilanteet, joissa henkilöt eivät ole solmineet avioliittoa, mutta heillä on yhteinen lapsi tai ovat olleet aikaisemmin avioliitossa.

(Tuloverolaki 1535/1992 § 7)

Yrittäjäpuolisoiden harjoittaessa yhdessä elinkeinotoimintaa, jaetaan yritystulon ansiotulo-osuus puolisojen kesken heidän elinkeinotoimintaansa varten tehdystä työpanoksesta. Työpanoksessa otetaan huomioon työaika, työpanoksen arvo, ammattitaito sekä työn merkitys. Toisen puolison työpanoksen ollessa vähäistä saattavat veroviranomaiset katsoa, että toimintaa ei harjoiteta yhteiseen lukuun. Puolisoiden on tehtävä erillinen ilmoitus työpanoksen jakautumisesta, mikäli selvitystä ei tehdä jaetaan ansiotulo-osuus puolisojen kesken tasan. (Tuloverolaki 1535/1992 § 14)

Pääomatulo-osuus jaetaan puolisojen välillä sen mukaan kuinka suuren osan kukin puoliso omistaa elinkeinotoiminnan nettovarallisuudesta. Nettovarallisuuden jakautuminen edellyttää velkojen ja varojen kohdistamista puolisojen välillä. Mikäli pääomatulo-osuuden

jakautumisesta ei tehdä erillistä selvitystä osuudet katsotaan samansuuruisiksi ja jaetaan pääomatulo-osuus puolisoille tasan. (Ossa, 2020a, s.192)

Elinkeinotoiminnan tilikauden yritystulo saadaan kun veronalaiset tulot, vähennyskelpoiset menot ja muut vähennyskelpoiset erät jaetaan asianmukaisesti verovuosien tuloihin ja kuluihin (Laki elinkeinotulon verottamisesta 360/1968 § 3). Tämä tarkoittaa käytännössä, että elinkeinotoiminnan tulos lasketaan tilikauden tulojen ja kulutuksen erotuksena, jossa otetaan huomioon aikaisemalla tilikaudella syntyneet tappiot. Yritystoiminnan ensimmäisen tilikauden tulos lasketaan tilikauden aikana syntyneiden tulojen ja kulujen erotuksena, koska aikaisempaa yritystappiota ei ole voinut syntyä. (Ukko.fi, 2022) Kuvassa 1 esitellään elinkeinotoiminnan tuoton ja kulun vaikutusta yritystuloon.

Kuva 1. Elinkeinotoiminnan tuloksen jakautuminen (mukaillen Verohallinto, n.d.).

Elinkeinotoiminnan tuloksen ja jaettavan yritystulon laskenta

Yllä olevassa kuvassa ilmaistaan tuottojen ja kulujen vaikutus yritystoiminnan tulokseen.

Tuottojen ollessa suuremmat kuin toiminnan kulut tekee elinkeinotoiminta tulosta.

Tuloksella tarkoitetaan positiivista liikevaihtoa yrityksen sisällä. Tämän jälkeen

elinkeinotoiminnan tuloksesta vähennetään mahdollinen aikaisempien vuosien

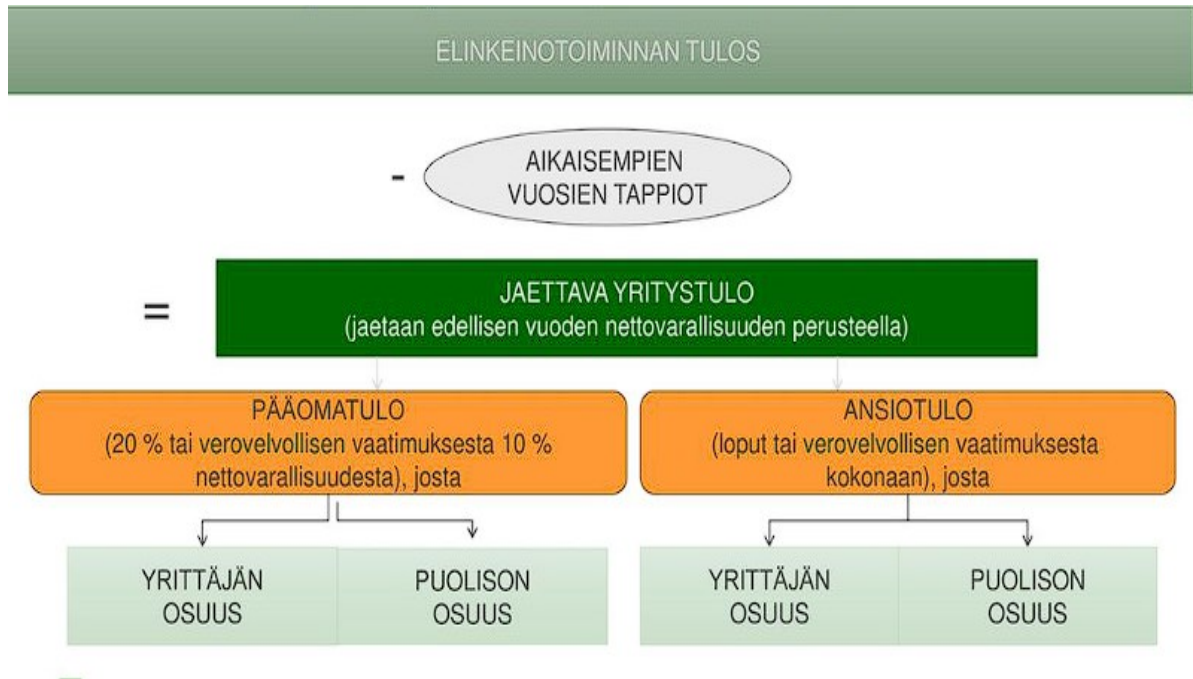
liiketoiminnan tappio. Tämä jättää jäljelle liiketoiminnan puhtaan tulon, joka jaetaan

toiminnan harjoittajien kesken. (Kuva 1) esitellään myös, miten yritystulo muodostuu kulujen

ollessa suuremmat kuin tuotot. Tässä tilanteessa elinkeinotoiminta tekee tappiota.

Elinkeinotoiminnan tappiot vähennetään pääomatuloista, joka jättää jäljelle elinkeinotoiminnan vahvistettavan tappion. Kuvassa 2 esitellään elinkeinotoiminnan tulon jakautumista puolisojen välillä.

Kuva 2. Yritystulon jakaminen puolisojen välillä (Verohallinto, n.d.).

Yläpuolella olevassa kuvassa käydään läpi yksityiskohtaisemmin, miten elinkeinotoiminnan tulos jaetaan yrittäjäpuolisoiden kesken. Kun elinkeinotoiminnan yritystuloksen jakautuminen on tehty (kuva 1) jaetaan yritystulo vielä pääomatulo- sekä ansiotulo-osuuksiin. Yrittäjäpuolisilla on mahdollista vaikuttaa pääomatulon kertymisprosenttiin. Puolisot voivat valita normaalin 20 % sijasta 10 % taikka 0 %. Puolisoiden yhteisen päätöksen perusteella voidaan katsoa koko yritystulo ansiotuloksi. Yrittäjäpuolisoiden on esitettävä vaatimus muutoksesta ennen verovuoden päättymistä. Eri kertymisprosentti yrittäjäpuolisoiden välillä ei kuitenkaan ole mahdollista. (Kukkonen & Walden, 2014, s.22)

3.2 Yhdessä omistetun hyödykkeen käyttäminen elinkeinotoiminnassa

Elinkeinotoimintaa harjoittavien puolisojen on mahdollista käyttää hyödykkeitä yhdessä harjoitetussa liiketoiminnassa. Hyödykkeitä ovat esimerkiksi tavarat, laitteet, kiinteistöt sekä rakennukset. Puolisoiden yhdessä omistava hyödyke lasketaan elinkeinotoiminnan varoihin, mikäli hyödykkeen yksinomainen tai pääasiallinen käyttötarkoitus on elinkeinotoiminnan

edistäminen. Tällaisissa tapauksissa puolisoiden omistuksessa olevan hyödykkeen velasta muodostuneet korot ovat elinkeinotoiminnan kuluja. (Verohallinto, 2016)

3.3 Puolison omistaman hyödykkeen käyttäminen elinkeinotoiminnassa

Verohallinnon (2016) mukaan yksityinen elinkeinonharjoittaja voi ottaa käyttöönsä elinkeinotoimintaa varten puolison kokonaan tai osittain ulkopuolisen kanssa omistaman hyödykkeen. Tällaisissa tilanteissa hyödykkeen omistavalla puolisoilla on mahdollisuus periä tai olla perimättä hyödykkeen käytöstä korvausta.

Puolison perittäessä hyödykkeen käytöstä korvausta on se tarpeellinen osoitus, että hyödykkeen omistavan puolison tarkoituksena ei ole sijoittaa hyödykettä toisen puolison elinkeinotoimintaan. Tästä syystä vuokratun hyödykkeen arvoa ei voida laskea elinkeinotoimintaa harjoittavan puolison liiketoiminnan varoihin. Puolisoiden välillä ei ole mahdollista jakaa yritystulon ansio- tai pääomatulon osuutta. Puolison periessä hyödykkeen käytöstä korvausta, pidetään hyödykkeestä johtuvaa velkaa hyödykkeen omistavan puolison tulohankkimisvelkana. (Verohallinto, 2016)

Verohallinnon (2016) mukaan puoliso, joka ei ole antanut työpanosta tai muuten osallistunut elinkeinotoimintaan sekä on jättänyt perimättä korvauksen osittain tai kokonaan omistamastaan hyödykkeestä, minkä tarkoitus on käyttää yrittäjäpuolison elinkeinotoiminnassa, pelkkä korvauksen perimättä jättäminen ei osoita tarpeellista halua osallistua puolison elinkeinotoimintaan. Puolison omistama hyödyke voidaan katsoa sijoitukseksi yrittäjäpuolison elinkeinotoimintaan, silloin kuin hyödykkeen nimenomainen arvo kirjataan harjoittavan puolison elinkeinotoiminnan kirjanpitoon tai hyödyke ilmoitetaan veroilmoituksessa elinkeinotoiminnan varoina. Tällaisissa tilanteissa puoliso pystyy osoittamaan halustaan sijoittaa yrittäjäpuolisonsa harjoittamaan elinkeinotoimintaan.

Yllä mainitussa tapauksessa missä elinkeinonharjoittajan puolison omistama hyödyke on elinkeinonharjoittajan yksinomaisessa tai pääasiallisessa käytössä elinkeinotoiminnassa, katsotaan hyödykkeestä johtuvan velan olevan elinkeinotoiminnan velkaa sekä velan korot voidaan vähentää elinkeinotoiminnan kuluina. Tällaisessa tilanteessa katsotaan myös, että puoliset harjoittavat yhdessä elinkeinotoiminnan edistämistä varten luotua liiketoimintaa. Puolisoilla on mahdollisuus myös jakaa pääomatulo-osuus keskenään omistusosuuksien

mukaan, jotka heillä ovat kiinni elinkeinotoiminnan nettovarallisuudessa. (Verohallinto, 2016)

4 Elinkeinoyhtymät

Tuloverolain (1535/1992 § 4) mukaan elinkeinoyhtymällä tarkoitetaan avointa yhtiötä, laivanisännistöyhtiötä, kommandiittiyhtiötä tai sen kaltaista kahden tai useamman henkilön elinkeinotoiminnan harjoittamista varten perustettua yhteenliittymää. Yhtymän pääasiallinen tarkoitus on harjoittaa elinkeinotoimintaa heidän yhteiseen lukuunsa. Tätä kutsutaan elinkeinoyhtymäksi. Verohallinto viittaa yleisesti termillä yhtymä elinkeino- ja verotusyhtymiin. Elinkeinoyhtymä sekä verotusyhtymä ovat termejä mitä käytetään verotulolaissa sekä lukuisissa muissa verolajeissa. (Verohallinto, 2021a)

4.1 Avoin- ja kommandiittiyhtiö

Avoin- ja kommandiittiyhtiö ovat henkilöyhtiöitä. Henkilöyhtiön tarkoituksena on harjoittaa elinkeinotoimintaa yhteisen taloudellisen tarkoituksen saavuttamiseksi, mikä yleisesti tarkoittaa voiton tavoittelua. Avoimessa yhtiössä lain mukaan pitää olla vähintään kaksi yhtiömiestä. Yhtiömiehet voivat olla luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä. (Villa & Ossa, 2017, s.23) Oikeushenkilöllä tarkoitetaan sellaista pääomien tai henkilöiden yhteenliittymää, jotka ovat oikeuskelpoisia. Oikeushenkilöitä ovat esimerkiksi osakeyhtiöt, kunnat, valtiot sekä yhdistykset. (Visma, n.d.) Avoimessa yhtiössä yhtiömies pystyy tekemään yhtiön nimissä sitovia sopimuksia. Avoimessa yhtiössä kaikki yhtiömiehet ovat vastuussa yhtiön veloista ja varoista henkilökohtaisella omaisuudellaan. Avoimen yhtiön perustaminen vaatii yhtiömiehiltä yhtiöpanoksen asettamista. Yhtiöpanos voi olla rahallinen, työ- tai tavara panos. (Villa & Ossa, 2017, s.23; ks. myös Tomperi, 2022, Henkilöyhtiöt- luku, viides kappale)

Kommandiittiyhtiön yhtiömiesrakenne perustuu vähintään yhdestä äänettömästä yhtiömiehestä sekä yhdestä vastuunalaisesta yhtiömiehestä. Yhtiömiehet voivat olla luonnollisia henkilöitä sekä oikeushenkilöitä. Äänettömien- ja vastuunalaisten yhtiömiesten lukumäärä voi olla enemmän kuin yksi, mikäli yhtiö tulkitsee tämän tarpeelliseksi.

Kommandiitti yhtiössä äänettömällä yhtiömiehellä on lakiin perustuva velvollisuus sijoittaa yhtiöpanos. Äänettömän yhtiömiehen yhtiöpanoksen on oltava rahanarvoista omaisuutta. Vastuunalaisella yhtiömiehellä on myös velvollisuus sijoittaa yhtiöpanos. Yhtiöpanos voi olla

raha, työ- tai tavaraan perustuva panos. Äänettömällä yhtiömiehellä ei ole oikeutta tehdä yhtiön puolesta sitovia sopimuksia, mikäli yhtiösopimuksessa ei ilmaista toisin.

Vastuunalainen yhtiömies on vastuussa kommandiittiyhtiön veloista ja varoista henkilökohtaisella omaisuudellaan, kun taas äänetön yhtiömies on vain vastuussa sijoittamallaan pääomapanoksella. (Yrittäjät.fi, n.d.-a)

Ennen henkilöyhtiön elinkeinotoiminnan aloittamista on yhtiöiden perustettava yhtiösopimus. Yhtiösopimuksella pitää ilmaista seuraavat asiat: yhtiön toiminimi, Suomessa sijaitseva kotipaikkakunta, toimiala sekä yhtiömiehet. (Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä 389/1988 § 4)

4.2 Verotusyhtymä

Tuloverolain (1535/1992 § 4) 1. momentin 2. kohdassa yhtymänä pidetään, myös sellaista yhteenliittymää, joka koostuu kahdesta tai useammasta henkilöstä, jotka harjoittavat maatilatalouden tuloverolain (543/1967 § 2) 2. momentissa oikeutettua hallintaa, viljelyä tai metsätaloutta. Yhtymänä pidetään, myös sellaista yhteenliittymää, mikä harjoittaa arvonlisäverolain (1501/1993 § 30) säädettyä kiinteistön hallintaa, joka on arvonlisäverovelvollinen tai hakeutunut arvonlisäverovelvolliseksi kiinteistön käyttöoikeuden luovuttamisesta. Näitä kutsutaan verotusyhtymiksi. Aviopuolisot eivät muodosta verotusyhtymää, mikäli molemmat puolisoista ovat yleisesti verovelvollisia. Yhtymä ei ole tuloverotuksessa erillinen verovelvollinen. Verotusyhtymää ei pidetä myöskään yksityisoikeudellisena oikeushenkilönä, joten se ei voi hankkia omaisuutta tai ottaa velkaa. Verotusyhtymä ei myöskään pysty luomaan sitoumuksia tai sopimuksia yhtymän nimissä, vaan velvollisuuden suorittaminen jää sopimuksen tekijän henkilökohtaiselle vastuulle. Verotusyhtymä ei voi harjoittaa elinkeinotoimintaa, sillä henkilöiden yhdessä harjoittamaa toiminta luokitellaan elinkeinoyhtymäksi. Verotusyhtymä voi muodostua luonnollisista henkilöistä tai oikeushenkilöistä. Verotusyhtymä ei voi ottaa toimintaan mukaan uusia henkilöitä, jotka eivät omista verotusyhtymän harjoittamasta toiminnasta osuuksia. (Verohallinto, 2021a; Yhtymäopas maa- ja metsätiloille, 2019)

4.3 Elinkeinoyhtymien tulon jakautuminen

Kommandiitti- sekä avoin yhtiö eivät ole erillisiä verovelvollisia vaan yhtiöitä käsitellään laskentayksikköinä. Laskentayksiköllä tarkoitetaan, että elinkeinoyhtymän tuottama tulo käsitellään yhtymän osakkaiden tulona eikä yrityksen tulona. Elinkeinoyhtymän elinkeinotoiminnan tulon laskemiseen otetaan huomioon aikaisempien vuosien elinkeinotoiminnan tappiot. Tappioiden vähentämisen jälkeen tulo-osuus jaetaan verotettavaksi yhtiömiesten eli osakkaiden henkilökohtaisena tulona. Jäljelle jäävä veronalainen tulo jaetaan yhtiömiesten välillä niiden osuuksien mukaisesti henkilöyhtiöstä. Yhtiömiehen elinkeinoyhtymästä perittyä voitto-osuutta ei käsitellä veronalaisena tulona, sillä verotus tapahtuu osakkaan tulo-osuuksien perusteella. (Kukkonen & Walden, 2020, ss. 38–39; Villa & Ossa, 2017, ss. 147–148) Yhtymässä tulo-osuuden verotus tapahtuu yhtiömiehen osalta sen verovuoden tulona, jolloin yhtymän tilikausi päättyy (Villa & Ossa, 2017 s. 202).

Henkilöyhtiön on mahdollista hankkia elinkeinotoiminnan tulon lisäksi yritystuloa maatalouden tai muun toiminnan tulolähteiden avulla. Tällaisia tulon lähteitä ovat esimerkiksi toimitilan vuokraaminen ulkopuolisen liiketoiminnan harjoittajan käyttöön, jonka tarkoituksena ei ole harjoittaa elinkeinotoimintaa. Muun toiminnan tulonlähteiden verotus tapahtuu samalla tavalla kuin elinkeinotoiminnan tulon verotus. (Tomperi, 2019, s.38) Kuvassa 3 esitellään avoimen yhtiön tulon verottamista yhtiömiesten välillä.

Kuva 3. Avoimen yhtiön tulon jakautuminen sekä verotus yhtiömiesten kesken (Verohallinto, 2017).

Kuvassa 3 käydään yksityiskohtaisemmin läpi avoimen yhtiön elinkeinotoiminnan tuloksen jakautumista yhtiömiesten kesken. Kun elinkeinotoiminnan yritystulon jakautuminen on tehty (kuva 1) jaettava yritystulo jaetaan vielä pääomatulo- sekä ansiotulo-osuuksiin. Yhtiömiesten tulo-osuuteen vaikuttaa yhtiösopimuksessa määritetyn osuuksien omistus yhtiöstä. Kaikkien avoimen yhtiön yhtiömiesten tulo-osuus jaetaan samalla kaavalla. Ensimmäinen jaetaan yhtiömiesten pääomatulo-osuus, joka on 20 % nettovarallisuudesta. Tämän jälkeen loput tulo-osuuksista ovat ansiotuloa.

Kommandiittiyhtiössä äänettömän yhtiömiehen pääomapanos usein määrittää voitto-osuuden suuruuden elinkeinoyhtymän verotettavasta tulosta. Äänettömän yhtiömiehen tulo luokitellaan varallisuuden kerryttämiseksi. Tämä tarkoittaa, että äänettömän yhtiömiehen osuus voi olla positiivinen, vaikka yhtymän elinkeinotoiminnan nettovarallisuus olisi negatiivinen. (Ossa, 2020a, ss. 207–208) Kuvassa 4 esitellään kommandiittiyhtiön tulon verottamista äänettömien ja vastuunalaisten yhtiömiesten välillä.

Kuva 4. Kommandiittiyhtiön tulon jakautuminen ja verotus yhtiömiesten kesken (Verohallinto, 2017).

Yläpuolella olevassa kuvassa käydään läpi yksityiskohtaisemmin, miten kommandiittiyhtiön elinkeinotoiminnan tulos jakautuu vastuunalaisten- ja äänettömien yhtiömiesten kesken. Kun elinkeinotoiminnan yritystulon jakautuminen on tehty (kuva 1) jaettava yritystulo jaetaan vielä pääomatulo- sekä ansiotulo-osuuksiin. Vastuunalaisten yhtiömiesten tuloosuuteen vaikuttaa yhtiösopimuksessa määritetyn osuuksien omistus yhtiöstä. Kaikkien vastuunalaisten yhtiömiesten tulo-osuus jaetaan samalla kaavalla. Ensin jaetaan yhtiömiesten pääomatulo-osuus, joka on 20 % nettovarallisuudesta. Tämän jälkeen loput tulo-osuuksista ovat ansiotuloa. Äänettömän yhtiömiehen tulo-osuus jaettavasta yritystulosta on pelkästään pääomatuloa.

Verotusyhtymä käyttäytyy samantyyppisesti tuloverotuksessa kuin henkilöyhtiöt. Tulo-osuuksien jakautuminen verotusyhtymässä tapahtuu pääsääntöisesti työpanoksen mukaisesti osakkaiden välillä, mutta osakkaiden omistuksilla on myös merkitys yhtymän varallisuudessa. Esimerkiksi maatalousyhtymässä työpanoksen määrä jakaa puhtaan tulon, kun taas metsäyhtymässä ei oteta työpanosta huomioon vaan tulo jakautuu omistuksien suhteessa. (Yhtymäopas maa- ja metsätiloille, 2019)

5 Elinkeinotoiminnan velvollisuudet

Liiketoimintaa harjoittavalla yrityksellä, yhtymällä tai muulla yhteen liittymällä sekä henkilöllä on toimintaansa liittyviä lakisääteisiä velvollisuuksia. Näiden velvollisuuksien suorittaminen on tärkeä osa varmistamaan tehokkaan ja sulavan elinkeinotoiminnan edistämisen. Elinkeinotoimintaa harjoittavan velvollisuuksiin vaikuttaa useampi asia, mutta yleisimmät ovat toiminnan laajuus, yrittäjän ikä sekä toimiala. (Yrittäjät.fi, n.d.-b; Minilex, n.d.)

Elinkeinotoiminnan velvollisuuksia ovat veron suorittamisvelvollisuus, ilmoitusvelvollisuus sekä kirjanpito- ja muistiinpanovelvollisuus. Velvollisuuksia valvovat Verohallinto, Patentti- ja rekisterihallitus, työ- ja elinkeinoministeriö sekä muut valtion rekisteri elimet. (Yrittäjät.fi, n.d.-b; Minilex, n.d.)

5.1 Veron suorittamisvelvollisuus

Elinkeinotoimintaa harjoittavan toimijan veron suorittamisvelvollisuus perustuu pääsääntöisesti lakeihin, asetuksiin sekä käytänteisiin. Näiden käytänteiden ja asetusten perusteella määritellään se ajankohta, jolloin verovelvollisen suorittamisvelvollisuus syntyy sekä määritellään verotettava suuruus. Elinkeinotoiminnan tavaran tai palvelun myynnistä johtuvan veron ilmoittaminen tai sen maksaminen kohdistetaan ajallisesti arvonlisäverolain säännöksiin mukaisesti oikealle tilikaudelle. (Juanto ym., 2018 s. 265)

Arvonlisäverolain (1501/1993 § 15) määrittää veron suorittamisvelvollisuudelle syntymisajankohdaksi, kun elinkeinotoiminnan tarkoituksena on myydä tavara ja se on toimitettu ostajalle tai kun myyty palvelu on suoritettu. Veron suorittamisajankohta määräytyy sille kalenterikuukaudelle, jolloin myynti ja toimitus tavarasta tapahtuvat tai palvelu on suoritettu (Arvonlisäverolaki 1501/1993 § 135, § 136). Elinkeinotoiminnalla voi olla myös jatkuvaluonteisia suorituksia kuten kiinteistön vuokraus. Tällaisia jatkuvaluonteisten suoritusten veron kohdentaminen tapahtuu tilitysjakson loppuessa. Jatkuvaluonteisena suorituksena ei pidetä sellaista ostoa, jonka yksityistä maksua suoritetaan useammassa erässä tai jos maksu perustuu ostettuun määrään eikä tasaiseen aikaväliin perustuviin maksuihin. (Juanto ym., 2018, s. 267)

5.2 Verovelvollisen ilmoitusvelvollisuus

Verovelvollisen ilmoitusvelvollisuus tarkoittaa laki verotusmenettelystä (1558/1995 § 7) 1. momentissa tarkoitettua velvollisuutta ilmoittaa Verohallinnolle verotusta koskevat asiakirjat, ilmoitukset ja tietoja verotuksen alaisista tuloista sekä tehdyistä vähennyksistä.

Ilmoitusvelvollisuudesta vastuussa on elinkeinoharjoittaja tai yhtymän hallitus. Nämä elinkeinotoiminnan toimielimet vastaavat asiakirjojen toimittamisesta sekä kantavat vastuun, että veroviranomaisella on halussaan kaikki tarvittavat veroasiakirjat, jotta Verohallinnon antamat kohdat verovelvollisen ilmoitusvelvollisuudesta täyttyvät.

Verovelvollisen laiminlyödessä veroviranomaisen antamia säännöksiä tai asetuksia voi ilmoitusvelvolliselle määräytyä laiminlyönnistä seuraamuksia. Tällaisia seuraamuksia voivat olla esimerkiksi myöhästymismaksun määräytyminen tai veronkorotukset.

(Myöhästymismaksuista sekä veronkorotuksesta lisää luvussa 6.2). Myös muut suuren luokkaiset tai pitkäaikaiset ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnit voivat johtaa veropetokseen tai muuhun suuremman luokan rikollisoikeudelliseen menettelyyn. Veroilmoitus on annettava sähköisessä muodossa OmaVerossa. Vain erityyppisistä Verohallinto voi käsitellä veroilmoituksen paperimuodossa. (Räbina, 2022 s. 547; ks, myös Verohallinto, 2021c)

Verovelvollisen vastuuna on myös toimittaa verotukseen liittyvät asiakirjat määräaikaan mennessä veroviranomaisille. Tällaisia asiakirjoja ovat esimerkiksi elinkeinotoiminnan harjoittajien veroilmoitukset. (Verohallinto, 2022b)

Maataloudenharjoittajan veroilmoitus

Maataloutta harjoittava verovelvollinen tulee antamaan maatalouden veroilmoituksen sekä täydentää tai korjata esitäytettyä veroilmoitusta viimeistään seuraavan vuoden huhtikuun 3. päivänä (Verohallinto, 2022b).

Liikkeen- ja ammatinharjoittajan veroilmoitus

Liikkeen- tai ammatinharjoittaja, joka on verovelvollinen, tulee antamaan elinkeinotoiminnan veroilmoituksen sekä täydentää tai korjata esitäytettyä veroilmoitusta viimeistään seuraavan vuoden huhtikuun 3. päivänä (Verohallinto, 2022b).

Puolisoiden yhdessä harjoitettavan toiminnan veroilmoitus

Verovelvollinen, joka harjoittaa puolison kanssa elinkeinotoimintaa on annettava

veroilmoitus sekä täydennettävä tai korjattava esitetyä veroilmoitusta samanaikaisesti puolison kanssa. Puolisoilla, joilla on eriävät verokaudet, on heidän annettava veroilmoituksen verokauden päättymisajankohdan mukaan, kumman verokausi loppuu aikaisemmin. (Verohallinto, 2022b)

Verotusyhtymän veroilmoitus

Verotusyhtymän veroilmoitus tulee antaa jokaiselta verovuodelta viimeistään verovuoden loputtua seuraavan helmikuun viimeisenä päivänä (Verohallinto, 2022b).

Elinkeinoyhtymän veroilmoitus

Elinkeinoyhtymän muodossa harjoitettu liiketoiminta, joka on verovelvollinen, tulee antamaan veroilmoituksen viimeistään seuraavan vuoden huhtikuun 3. päivänä (Verohallinto, 2022b).

5.3 Kirjanpito- ja muistiinpanovelvollisuus

Kirjanpitovelvollisuus perustuu kirjanpitolakiin ja siihen annettuihin säännöksiin ja pykäliin. Kirjanpitolain asetusten uudistamisesta sekä päivittämisestä vastaa työ- ja elinkeinoministeriö. (TEM, n.d.) Suomessa kirjanpitovelvollisuus koskee suurintaosaa elinkeinotoiminnan harjoittajista. Tämä tarkoittaa, että mikäli tarkoituksena on harjoittaa liiketoimintaa elinkeinotoiminnan muodossa tai tarkoituksena on perustaa yhdistys tai muu vastaava yhteenliittymä olet lain ohella velvoitettu pitämään kirjaa toiminnastasi sekä ilmoittamaan liiketoimintatapahtumasi kirjanpidossa. Kirjanpitovelvollisen tulee esittää kirjanpitonsa sellaisessa muodossa, jotta verojen määrittämiseksi kirjanpito sisältää kaikki tarvittavat tiedot. Kirjanpitovelvollisuuden laajuus perustuu liiketoiminnan suuruuteen, harjoitettavaan toimialaan sekä toiminnan oikeudelliseen muotoon. (Tomperi, 2022, Kirjanpitovelvollisuus- luku, toinen kappale)

Luonnollisen henkilön harjoittaessa elinkeinotoimintaa on hänellä mahdollisuus kevennettyyn kirjanpitoon. Luonnollisen henkilön on kirjattava kuitenkin kaikki liiketoiminnassa tapahtuvat kirjaukset sekä hän on velvollinen luovuttamaan verovelvollisuuteen liittyvät asiakirjat veroviranomaisille. (Leppiniemi & Kykkänen, 2023, s.31) Luonnollista henkilöä ei vaadita suorittamaan kahdenkertaista kirjanpitoa, jos

tilikaudenpäättöpäivänä ja sitä edeltäneeltä tilikaudella ylittyy enintään yksi kolmesta edellytyksestä:

- ”Taseen loppusumma ylittää 100 000 €
- Liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 200 000 €
- Palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä” (Kirjanpitolaki 1336/1997, luku 1 §1 a)

Luonnolliselta henkilöltä ei myöskään edellytetä tilinpäätöksen laatimista, mikäli elinkeinotoiminnan tilikaudenpäättöpäivänä tai sitä edeltäneeltä tilikaudella ylittyy enintään yksi kolmesta raja-arvosta:

- ”Taseen loppusumma 350 000 €
- Liikevaihto 700 000 €
- Tilikauden aikana palveluksessa keskimäärin 10 henkilöä” (Kirjanpitolaki 1336/1997, luku 1 § 4 a)

Elinkeinotoiminnan kattaessa kaksi kolmesta raja-arvosta on luonnollisen henkilön laadittava tilinpäätös. Tilinpäätöksessä on noudatettava mikroyrityksen tilinpäätös asetuksia sekä säännöksiä. (Kirjanpitolaki 1336/1997 luku 1 § 1a, § 4b)

Kalastusta, maa- ja metsätaloutta, sijoitustoimintaa tai muuta tulonhankkimistoimintaa harjoittava luonnollinen henkilö ei ole kirjanpitolain mukaan kirjanpitovelvollinen.

Elinkeinotoimintaa harjoittavalla toimijalla on kuitenkin verotuksen nojalla muistiinpanovelvollisuus. Muistiinpanovelvollisen on luotava selkeä erittely tuloista, menoista sekä saaduista tuista. (Verohallituksen päätös muistiinpanovelvollisuudesta ja muistiinpanoista 1807/1995 § 1, § 2)

6 Yhteisvastuun määräytymisprosessi

Veronkantolain (11/2018 § 54) mukaan Verohallinnolla on oikeus määrätä yhteisvastuullisten toimijoiden verojen maksamisesta. Verohallinto on edellytetty tekemään erillinen selvitys yhteisvastuullisen toiminnan aloittamisesta sekä maksujen suorittamisvelvollisuudesta vastuussa oleville toimijoille. Veronkantolain (11/2018 § 53) määrittelee verosta vastuunalaiset toimijat:

- ”avoimen yhtiön yhtiömies;
- kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies;
- kuolinpesän osakas;
- yhteisyyden osakas osuuttaan vastaavalta osalta.”

Vastuussa oleva elinkeinotoimintaa harjoittava henkilö voidaan lain ohella määrätä ainoastaan verovastuuseen niiltä verokuukausilta, milloin hän on pitänyt elinkeinoyhtymässä tai muussa yhteenliittymässä vastuuasemaa. Henkilöllä on mahdollisuus hakea vastuun määräytymiseen muutosta verohallinnolta, mikäli toimija katsoo tämän tarpeelliseksi. (Räbinä, 2022, s. 1340) Määräyksen oikaisuvaatimus on tehtävä 60 päivän kuluessa siitä päivästä, kun päätöksenoikeutettu on saanut päätöksen tiedot (Laki verotusmenettelyistä 1558/1995 § 64).

Vastuuseen määräytyminen tapahtuu verovelvollisten vastuuhenkilöiden merkittäessä Verohallinnon verotuspäätökseen, yhteenvetoon tai muuhun ilmoitukseen, mikä lähetetään verovelvolliselle maksamattomista veroista (Veronkantolaki 11/2018 § 54). Verotusmerkintä perustuu lainmukaiseen verotukseen tai tapauksiin, joissa verotusta korjataan tai vero määrätään eri verolaissa säädettyjen menettelyjen mukaisesti. Verotuspäätös ja sitä koskevat tiedot ovat aina ilmoitettava suoraan verovelvolliselle eikä ulkopuoliselle verovastuun omaavalle. Verovastuussa olevalle toimijalle ei ilmoiteta verotuspäätöksestä, mutta hän on vastuussa verosta ja sen perimisestä aiheutuvista toimista. Verovastuussa oleva henkilö kuitenkin tiedostaa verovastuussa olemisestaan viimeistään siinä vaiheessa, kun verotuspäätökselle tehdään verovastuumerkintä sekä Verohallinto tekee tarvittavan selvityksen, jotta kaikki edellytykset verovastuusta täyttyvät ennen Verohallinnon rekistereihin merkitsemistä. (Räbinä, 2022, s. 1340) Tällainen tilanne tapahtuu esimerkiksi

puolisoiden yhdessä harjoitetussa elinkeinotoiminnassa: Yksityisen elinkeinonharjoittajan täyttäessä perustamisilmoitusta (Y3), muutosilmoitusta (Y6) tai OmaVerossa lomaketta on hänen rastitettava kohta, missä kysytään harjoittavatko puoliset yhdessä toimintaa. Lomakkeen kohdassa puolison on allekirjoitettava sekä annettava nimen selvennys. Tämä varmistaa, että puoliso on tietoinen verovastuusta ja sen alkamisesta. Verovastuussa olevalle puolisolle toimitetaan vielä erillinen ilmoitus verovastuumerkinnästä, silloin kun yrittäjäpuoliso on merkitty rekistereihin.

6.1 Tulovero

Tulovero on verolajiltaan yksikkövero ja se perustuu ansiotulosta suoritettavaan veron. Tuloverotuksen suuruudesta määrittelee tuloverolaki. Tuloverolaki on yleislaki, jota käytetään kaikkien verovelvollisten verotuksen perusteena. Tuloveron alaisuuteen kuuluu myös kunnallisvero. Kunnanvaltuusto päättää kunnallisverosta ja sen veroprosentti vaihtelee kuntien välillä. Kunnallisverotukseen sisältyy kirkollisvero, joka peritään ortodoksiseen sekä evankelisluterilaiseen seurakuntaan kuuluvilta henkilöiltä. Tuloverotuksen alaisuuteen kuuluu myös yleisradiovero, jonka laskenta pohjautuu progressiiviseen verotukseen pääoma- ja ansiotulosta. (Andersson ym., 2016, ss. 4–6)

Tuloverotuksessa on erotettu toisistaan pääoma- ja ansiotulon verot ja näitä kutsutaan yhdessä tulolajeiksi (Andersson ym., 2016, s. 6). Tulonlähteiksi määritellään verotuksessa luonnollisen henkilön tulojen jakoa, elinkeinotoiminnan tuloon, maatalouden tuloon sekä muun toiminnan tuloon. Luonnollisen henkilön tulot jaetaan aina joko ansio- tai pääomatuloihin (Ossa, 2020a s. 32). Tuloverolaki (1535/1992 § 38-41) määrittelee, miten elinkeinotoiminnan verotettavat tulot jakautuvat ansio- ja pääomatuloon.

Yhteisöjen tuloverotuksessa jaetaan tulonlähteet myös, elinkeinotoiminnan tuloon, maatalouden tuloon sekä muun toiminnan tuloon (Ossa, 2020a s.32). Yhteisöjen ansio- ja pääomatulojen jakautumisella tuloverotuksen kannalta ei ole merkitystä, sillä yhteisön tuloverotus jakautuu suhteellisesti kaikkien tuloverolajien puolesta. Ansiotuloa verotetaan progressiivisesti, eli veroprosentti kasvaa tulojen noustessa. Progressiivista verotusta käytetään valtion- sekä kunnallisverotuksessa. (Andersson ym., 2016, ss. 6–7) Pääomatulojen veroprosentti on pääsääntöisesti 30 % ja vero maksetaan vain valtiolle yrityksen

pääomatuloista. Pääomatulojen ylittäessä 30 000 € on ylijäävästä summasta maksettava veroa 34 % mukaisesti. (Tuloverolaki 1535/1992 § 124)

6.2 Arvonlisävero

Arvonlisävero on verotusluonteeltaan kulutusvero. Kulutusvero tarkoittaa verojen kohdistamista kulutustuotteisiin, palveluihin tai tavaroihin. Tavarain tai palveluiden myyjän on lisättävä arvonlisävero tuotteisiin sekä hänen on perittävä verot myynnistä johtuvista suorituksista. Arvonlisäverovelvollisia ovat Suomessa liiketoimintaa harjoittavat toimijat, joiden tarkoituksena on myydä palveluita tai tavaroita. Liiketoimintana pidetään jatkuvaa ja ulospäin suuntautuvaa ansiotarkoituksellista toimintaa. Arvonlisävero on oma-aloitteinen vero, joten yrittäjä itse laskee veron ja ilmoittaa maksettavan määrän Verohallinnolle ilman erillistä määräystä. (Nyrhinen ym., 2019, ss. 32, 37; ks, myös Kerbs, 2020, s. 28)

Elinkeinotoiminta on pääsääntöisesti arvonlisäverovelvollista, mutta mikäli 12 kuukauden aikana liikevaihto on 15 000 € tai alle katsotaan liiketoiminnan tulot jäävän sen verran pieniksi, että sovelletaan vähäisen liiketoiminnan mallia. Vähäisen liiketoiminnan arvonlisäverovapaus on tarkoitettu harrastusluonteiselle, pienimuotoiselle sekä satunnaiselle liiketoiminnalle. Liikevaihdon ollessa 15 000 € tai alle voi yhtymä hakeutua arvonlisäverovelvolliseksi, mikäli se katsoo tämän tarpeelliseksi. Liikevaihdon ylittäessä 15 000 € on elinkeinotoimintaa harjoitettavien ilmoitettava toimintansa arvonlisäverovelvolliseksi. (Verohallinto, 2021b)

Elinkeinotoiminnan liikevaihdon ylittäessä 15 000 € verovuodessa on yrityksen ilmoitettava itsensä arvonlisäverovelvolliseksi Verohallinnon ylläpitämään arvonlisäverorekisteriin. Arvonlisäverorekisterissä olevien yritysten veron maksu- ja ilmoituspäivä määräytyy yrityksen liikevaihdon mukaisesti. Liikevaihdon jäädessä verovuoden aikana alle 30 000 € on yrityksellä mahdollista valita verokaudeksi kuukausi, neljännesvuosi tai vuosi. Yrityksen liikevaihdon ylittäessä 30 000 €, mutta jäädessä alle 100 000 € verovuodessa on yrityksellä verokauden pituuden vaihtoehtoina neljännesvuosi sekä kuukausi. Liikevaihdon ylittäessä 100 000 € verovuodessa määräytyy yrityksen verokaudeksi kuukausi. (Verohallinto, 2020b; Verohallinto, 2023c) Taulukossa 1 käsitellään arvonlisäverokausien ilmoitus- ja maksupäiviä verokauden pituuden mukaisesti.

Taulukko 1. Yrityksen verokauden ilmoitus- ja maksupäivät (Verohallinto, 2023c).

Yrityksen verokausi	Ilmoitus- ja maksupäivä
Kuukausi	Ilmoita ja maksa arvonlisävero kuukausittain. Ilmoitus- ja maksupäivä on 12. päivä sitä kuuta, joka on toinen kuukausi verokauden päättymisen jälkeen. Esimerkki: Ilmoita ja maksa maaliskuun arvonlisävero viimeistään 12.5.
Neljännesvuosi	Ilmoita ja maksa alv kolmen kuukauden välein. <ul style="list-style-type: none"> • Tammi-maaliskuu (1. neljännes) viimeistään 12.5. • Huhti-kesäkuu (2. neljännes) viimeistään 12.8. • Heinä-syyskuu (3. neljännes) viimeistään 12.11. • Loka-joulukuu (4. neljännes) viimeistään 12.2.
Vuosi	Ilmoita ja maksa alv kerran vuodessa. Ilmoitus- ja maksupäivä on seuraavan vuoden helmikuun viimeinen päivä. Esimerkki: Ilmoita ja maksa vuoden 2022 arvonlisävero viimeistään 28.2.2023.

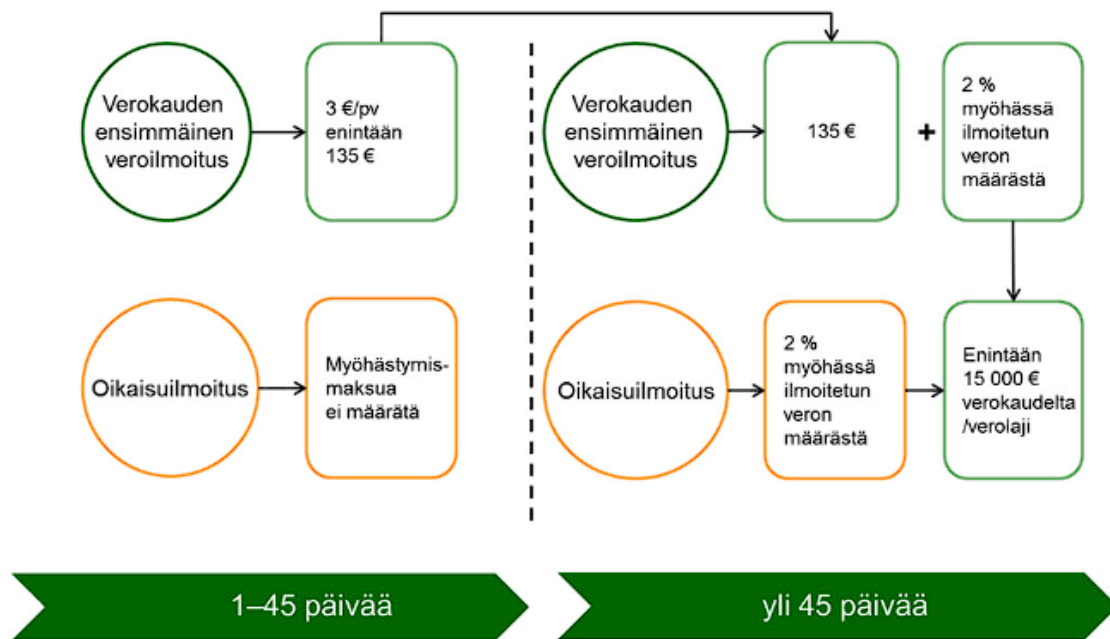
Yrityksen verokaudet voivat jakautua kolmeen eri malliin liikevaihdon perusteella. Yllä olevassa taulukossa käydään läpi yksityiskohtaisesti mitkä ovat ilmoitus- ja maksupäivät eri verokausien pituuden perusteella. Yritystoiminnan arvonlisäverokauden ollessa kuukausi on heidän ilmoitettava ja maksettava verot verokauden päättymispäivästä viimeistään toisen kuukauden 12. päivä. Verokauden ollessa neljännesvuosi jaetaan verojen ilmoitus- ja maksupäivät neljään erään. Yhdessä erässä ilmoitetaan aina kolmen kuukauden arvonlisävero. Arvonlisäveron maksu- ja ilmoituspäivä on aina päättyneestä erästä toisen kuukauden 12. päivä. Verokauden ollessa vuosi on ilmoitettava- ja maksettava verot kerran vuodessa. Ilmoitus- ja maksupäivä on aina verokauden päätyttyä toisen kuukauden 28. päivä.

Yritystoiminnan laiminlyödessä verokauden ilmoitusvelvollisuutta voi Verohallinto määrätä lain nojalla toimijalle seuraamusmaksuja. Seuraamusmaksuja ovat myöhästymismaksut, veronkorotukset sekä laiminlyöntimaksut. (Nyrhinen ym., 2019, s. 909) Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä (768/2016 luku 7 § 35) mukaan Verohallinnolla on oikeus määrätä verovelvollinen maksamaan veroilmoituksen myöhässä antamisesta myöhästymismaksuja. Myöhästymismaksu peritään jokaisen verokauden aikana myöhässä

annetulta verolajilta. Kuvassa 6 käsitellään veroilmoituksen myöhästymismaksua lain oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä (768/2016 § 36) mukaisesti.

Kuva 6. Myöhästymismaksun määräytyminen (Verohallinto, 2020c).

Myöhästymismaksun määrä 36 §

Yllä olevassa kuvassa käsitellään myöhästymismaksun määräytymistä ja siitä johtuvia rangaistuksia. Myöhästymismaksu määräytyy veron suuruuden perusteella ja se on verolajikohtaisesti enintään 15 000 € verokautta kohden. Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä (768/2016 luku 7 § 36) määrittelee, että myöhästymismaksun suuruus on 3 €, jokaista päivää kohden milloin ilmoitusta ei ole annettu lähtien määräpäivästä. Myöhästymismaksun enimmäismaksu on 135 €. Veroilmoituksen annettaessa yli 45 päivää myöhässä lisätään vielä 135 € kaksi prosenttia myöhässä olevan ilmoituksen veron määrästä.

Veronkorotus tapahtuu Lain oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä (768/2016 luku 7 § 37) mukaisella tavalla. Verohallinnolla on oikeus määrätä verovelvollinen veronkorotukseen, mikäli veroilmoituksessa on annettu virheellisiä, puutteellisia tai ilmoituksessa on jätetty kokonaan antamatta tarpeellisia tietoja. Verohallinto voi jättää määräämättä veronkorotuksen, mikäli siihen johtanut laiminlyönti on vähäistä tai syy laiminlyönnille on hyväksyttävä. Lain oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä (768/2016 luku 7 § 38) mukaan veronkorotus on yleisesti 10 % verovelvollisen ilmoituksessa

annetusta verosta. Veronkorotus voi kuitenkin olla 15 % - 50 % verovelvollisen ilmoituksessa annetusta verosta, mikäli veroilmoitusta koskevat laiminlyönnit ovat jatkuvia tai verovelvollisen toiminta osoittaa selvää välinpitämättömyyttä verovelvoitteista.

Lain oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä (768/2016 luku 7 § 39) perusteella Verohallinnolla on mahdollista määrätä verovelvolliselle 5 000 € laiminlyöntimaksua, mikäli verovelvollinen kehotuksesta huolimatta ei ole ilmoittanut veroviranomaiselle tarvittavia tietoja kuten lain 39 §ssä määritellään.

Arvonlisäverolaissa (1501/1993 § 148) ilmaistaan, että verosta kohdistuvat suoritukset määrätään verovelvolliselle sekä veroista vastuussa olevalle henkilölle yhteisvastuullisesti maksettavaksi. Avoimen yhtiön yhtiömiehet sekä verotusyhtymään kuuluvat toimijat ovat vastuussa arvonlisäverosta kohdistuvasta ilmoitus- ja maksusuorituksista.

Kommandiittiyhtiössä suorituksista vastuussa oleva toimija on vastuunalainen yhtiömies. Yksityinen elinkeinonharjoittaja on henkilökohtaisesti vastuussa arvonlisäveron ilmoitus- ja maksusuorituksista.

6.3 Maksukäyttäytyminen

Veronkantolaissa (11/2018 § 11, 13) säädetään veroihin kohdistuvan maksun suorittamisen ajankohdasta. Veronkantolain mukaan Verohallinto katsoo veron olevan maksettu, joko silloin kun veron maksusta johtuva suoritus on lähtenyt maksajan tililtä tai kun rahoituslaitos tai muu verojen perinnästä vastuussa oleva maksupaikka on saanut verosuorituksen käteisenä. Verojen maksamiseen käytettäessä rahoituslaitoksia, on verovelvollinen itse vastuussa mahdollisista maksusta aiheutuvista kuluista. Verosuorituksen yhteydessä on maksajan ilmoitettava maksua varten tarvittavat tiedot. Mikäli suorituksessa ei ole ilmoitettu maksupäivää, Verohallinto katsoo veron maksetuksi sinä päivänä, kun maksun suoritus on kirjautunut Verohallinnon tilille.

Veronkantolaki luo verovelvolliselle pohjan, miten hänen tulee suorittaa veroista kohdistuvat maksut eri verolajien kohdalla Verohallinnolle. Veron maksuun johtavat säännökset voidaan jakaa suoritusjärjestykseen sekä maksun käyttöjärjestykseen. Suoritusjärjestys määrää missä järjestyksessä verovelvollisen pitää suorittaa maksuerien osat

veroista veroviranomaiselle. (Räbinä, 2022, s. 1283) Veronkantolain (11/2018 § 5) mukaan verojen maksuerien osat tulee suorittaa seuraavassa järjestyksessä

- ”verolle lasketut ja kertyneet viivästysseuraamukset;
- veron pääoma;
- huojennettu viivästyskorko;
- veronkorotus.”

Maksun käyttöjärjestys määrää missä järjestyksessä verovelvollisen pitää maksaa verolajeihin kohdistuvat suoritukset (Räbina, 2022, s. 1283). Veronkantolain (11/2018 § 6) mukaan verojen suorittamisen järjestys määräytyy vanhentumispäivän mukaisesti. Verojen vanhentuessa samana päivänä suoritetaan verot eräpäivän mukaisella järjestyksellä vanhimmasta uusimpaan. Veroilla ollessa sama eräpäivä maksut suoritetaan Veronkantolain (11/2018 § 6) mukaisessa järjestyksessä:

- ”4 §:ssä tarkoitetut verot ja maksut sekä ennakkoperintälain ja sairausvakuutuslain (1224/2004) nojalla maksuunpantu ennakko tai muu määrä;
- ennakkoperintälaissa tarkoitetut ennakonpidätykset ja muut oma-aloitteisesti maksettavat verot, joilla on useita veronsaajia;
- työnantajan sairausvakuutusmaksusta annetun lain (771/2016) mukaiset maksut;
- kiinteistövero;
- arvonlisävero ja muut yksin valtiolle tulevat verot;
- verotusmenettelystä annetun lain 22 a §:ssä ja oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 39 §:ssä tarkoitetut laiminlyöntimaksut;
- tämän lain 34§:n nojalla takaisin perittävä palautus;
- suhdannetalletus;
- muut Verohallinnon saatavat”

6.4 Elinkeinotoiminnan purkautuminen

Elinkeinotoiminnan purkautuminen ei ole aina yksinomaisesti yritystoiminnan kannattamattomuuden tulos. Purkautuminen voi tapahtua useasta eri syystä kuten uudesta elämäntilanteesta, siirtymisestä palkkatyömarkkinoille sekä eläkkeelle jäämisestä.

Purkautumistilanteeseen voi myös vaikuttaa, että yrittäjällä ei ole tarvittavaa aikaa tai taitoja liiketoiminnan kasvattamiseen tai yrittäjyys ei yksinkertaisesti sovellu harjoittajalle.

Elinkeinotoimintaa harjoitettavalla yhtiömuodolla on vaikutuksia purkautumisen prosessin kannalta. Elinkeinotoiminnan purkautumisesta kannattaa luoda tarkka suunnitelma, jotta toiminnan lopettaminen tapahtuisi mahdollisimman hallitusti ja siten, että toiminnan harjoittaja saa yrityksestä mahdollisimman suuren taloudellisen hyödyn. (Yrityspörssi, n.d.-a)

6.4.1 Elinkeinonharjoittajan purkautumistilanteet ja edellytykset

Yksityinen elinkeinonharjoittaja voi lopettaa toimintansa vapaaehtoisesti haluamallaan hetkellä esimerkiksi myymällä kaiken yrityksen varallisuuden tai lopettamalla kaikki elinkeinotoimintaa liittyvät toimet sekä ilmoitettava lopettamisesta Patentti- ja rekisterihallitukselle sekä Verohallinnolle. Yrityksen toiminta voi loppua yrittäjän kuoleman seuraamuksena. Vainajan kuolinpesän on ilmoitettava yritystoiminnan lopettamisesta Patentti- ja rekisterihallitukselle sekä Verohallinnolle. (Verohallinto, 2020a; PRH, 2019)

Elinkeinotoiminta katsotaan lopullisesti päättyneeksi, kun elinkeinotoiminnassa ei ole jäljellä velkoja tai varallisuutta. Elinkeinonharjoittajalla on mahdollista luopua yritysvarallisuudesta ottamalla se yksityiskäyttöön tai myymällä se. Molemmissa tapauksissa vaikutukset näkyvät yrityksen viimeisen vuoden verokauden verotettavan tulon laskennassa.

Elinkeinonharjoittaja on henkilökohtaisella omaisuudellaan vastuussa elinkeinotoiminnan veloista sekä niiden suorittamisesta elinkeinotoiminnan päätyttyä. (Verohallinto, 2023a)

Elinkeinonharjoittajalla on velvollisuus huolehtia, että yrityksen lopettamisesta on annettu kaikki tarvittavat selvitykset ja asiakirjat Verohallinnolle sekä Patentti- ja rekisterihallitukselle, ja että yritys poistetaan kaikista verohallinnon ylläpitämistä rekistereistä. Lopettamisilmoituksen antamisajankohdalla voi olla merkityksiä erilaisten tukien saamiseksi esimerkiksi työttömyyskorvauksen saaminen edellyttää, että elinkeinotoiminta on ilmoitettu lopetetuksi. (Verohallinto, 2023a)

Puolisoiden harjoittaessa yhdessä elinkeinotoimintaa, on heillä oikeus vaatia viimeisen verokauden tappion vähentämistä osittain tai kokonaan henkilökohtaisista verotettavista pääomatuloista. Vaatimus tulee tehdä ennen verokauden päättymistä. Tappion vähennettäessä pääomatuloista, sen määrä jaetaan puolisoiden kesken heidän

työpanoksensa mukaisesti. Puolisoiden tulee lopettaa elinkeinotoiminta samanaikaisesti, mikäli he haluavat vähentää elinkeinotoiminnan vahvistetut tappiot pääomatuloistaan. (Ossa, 2020a) Puolisoiden aloittaessa heti uuden elinkeinotoiminnan erillisinä toimijoina, voidaan yhdessä harjoitetusta elinkeinotoiminnasta johtuvat tappiot vähentää uuden elinkeinotoiminnan tuloksesta (Verohallinto, 2019).

6.4.2 Yrittäjän kuolemasta johtuva purkautuminen

Yrittäjän kuollessa Verohallinto saa tiedon väestörekisterin kautta. Verohallinto muuttaa ilman mitään erillistä ilmoitusta elinkeinonharjoittajan nimen kuolinpesäksi. Verovelvollisuus ei kuitenkaan pääty automaattisesti, sillä kuolinpesän verovelvollisuus jatkuu vainajan entisellä henkilötunnuksella tai Y-tunnuksella. Kuolinpesän lopettaessa verovelvollisuutensa on heidän annettava erillinen ilmoitus asiasta veroviranomaiselle, mikäli kuolinpesä ei anna ilmoitusta, jatkaa se toimintaa normaalisti verovelvollisena. (Verohallinto, 2010)

Kuolinpesän arvonlisäverovelvollisuus päättyy lopettamisilmoituksella henkilön kuolinpäivään, mikäli ei ole aikomusta jatkaa arvonlisäverollista toimintaa kuolinpesän nimissä. Mikäli kuolinpesän ainoana tapahtumana toimii omaisuuden realisointi, ei kuolinpesä ole erikseen verovelvollinen tapahtumasta. Kuolinpesän arvonlisäverovelvollisuuden päättyessä kohdistetaan loppuvarastosta johtuvat suoritukset sekä muut verotukselliset seuraamukset kuolinpesän osakkaille. (Verohallinto, 2010)

Kuolinpesän jatkaessa yritystoimintaa pidetään tätä verotuksellisesti elinkeinoyhtymänä, jolloin yhtymäomaisesti kuolinpesän tulot jaetaan osakkaiden tulona verotettavaksi. Kuolinpesä on verotuksen näkökulmasta elinkeinoyhtymä, mutta tällä ei ole vaikutuksia kuolinpesän omistussuhteisiin. Kuolinpesän ollessa jakamaton katsotaan, että pesän osakkaat eivät omista osuuksia kuolinpesään kuuluvista hyödykkeistä tai muista mahdollisista elinkeinotoimintaa edistävästä omistuksista kuten, maatalouskoneista sekä toimitiloista. Vainaja ennen kuoltuaan on harjoittanut yritystoimintaa, on kuolinpesän mahdollista jatkaa toiminnan pyörittämistä vainajan tasearvoista. (Ossa, 2020b, s.307)

Kuolinpesän verovelvollisuus päättyy, kun omaisuus jaetaan kuolinpesän osakkaille. Mikäli omaisuuden tarkoitus on jakaa kuolinpesän arvo pienissä osissa perillisille, ei kuolinpesää lakkauteta ennen kuin koko pesän omaisuus on jaettu. Vainajan harjoittaessa

elinkeinotoimintaa kuolinvuonna sekä saanut korvauksia työstä ja saadut korvaukset on mahdollista kerätä vasta kuolinvuoden jälkeen, tuloista kohdistettavan verojen maksuvelvollisuus määräytyy kuolinpesälle. Kuolinpesässä ollessa useampi perillinen on heidän toimitettava perinnönjakosopimus ennen kuin Verohallinto voi lakkauttaa kuolinpesän. Kuolinpesässä ollessa vain yksi perillinen, on hänen toimitettava verohallinnolle perunkirja perintöverotusta varten. Vainajan omaisuus siirtyy yksittäiselle perilliselle heti, kun tarvittavat asiakirjat ovat ilmoitettu veroviranomaiselle. Yksin perillinen on henkilökohtaisesti vastuussa kuolinpesän tuloista ja niistä johtuvista veroista. (Verohallinto, 2023b; Ossa, 2020b, s. 306)

6.4.3 Elinkeinotoiminnan konkurssi

Konkurssilaki on konkurssiasioiden menettelyssä käytetty yleislaki (Konkurssilaki 120/2004 luku 1 § 2). Konkurssimenettelyssä sovelletaan, myös konkurssilain (120/2004 luku 1 § 2) tarkoitettuja muita lakeja, kuten laki velkojien maksusaantijärjestyksestä (1578/1992), laki takaisinsaannista konkurssipesään (758/1991) sekä laki konkurssipesien hallinnon valvonnasta (109/1995). Vaikka näitä lakeja voidaan soveltaa konkurssimenettelyihin, eivät ne kuitenkaan ole osa konkurssilakia.

Konkurssilain (120/2004 Luku 1 § 1) mukaan konkurssiin asetetaan velalliset, jotka eivät pysty vastaamaan omasta tai elinkeinotoiminnan tuottamista veloistaan. Tuomioistuin on valtion päätoiminen oikeuslaitos, joka määrää konkurssiin asettamisesta velkojan tai velallisen hakemuksesta. Konkurssi on menettely, jossa velallinen julistetaan maksukyvyttömäksi ja hänen omaisuutensa käytetään velkojen maksamiseen. Konkurssilain mukaisesti tämä tapahtuu siirtämällä velallisen omaisuus velkojien määräysvaltaan konkurssin alkaessa. Konkurssin hoitamiseen tuomioistuin nimittää pesänhoitajan, jonka tarkoituksena on vastata velallisen omaisuuden hoitamisesta, myynnistä sekä muusta konkurssipesän hallinnosta johtuvista velvoitteista.

Yksityisen elinkeinoharjoittajan konkurssiin johtavat syyt voivat olla monenlaiset. Usein konkurssiin ajautumisen taustalla on taloudelliset ongelmat, jotka juontavat huonoista liiketoimintapäätöksistä, suurista tuottamattomista sijoituksista tai yllättävistä kuluista. Myös elinkeinotoimintaa harjoittavan elämäntilanteen muutokset voivat olla suuri tekijä

konkurssin hakeutumisen kannalta. Konkurssi voi johtua myös ulkopuolisista tekijöistä, kuten markkinoiden muutoksesta, kilpailusta tai maailman taloudellisesta asemasta. (Yrityspörssi n.d.-b)

Konkurssilain (120/2004 luku 1 § 3) mukaan luonnollinen henkilö voidaan asettaa konkurssiin. Konkurssilaissa ei ole erottelua yksityishenkilön ja yksityisen elinkeinonharjoittajan elinkeinotoiminnan välillä, joten konkurssilaki kohtelee molempia velallisia samalla menettelytavalla. Könkkölän ja Linnan (2020, s. 76) mukaan konkurssilaki ei myöskään luo eroa yksityisomaisuuden sekä elinkeinotoimintaan liittyvän omaisuuden välillä. Konkurssilain mukaan kaikki luonnollisen henkilön omaisuus, joka kuuluu konkurssipesään, on menettelyssä käytettäviä varoja.

6.4.4 Elinkeinoyhtymän purkautumistilanteet ja edellytykset

Elinkeinoyhtymän on mahdollista purkautua selvitystilan kautta tai yhtymä voidaan purkaa myös ilman erillisiä selvitysmenettelyjä yhtiömiesten yksimielisellä päätöksellä. Yhtymän purkautuminen voi myös tapahtua, mikäli yhtiössä on toiminut vain yksi vastuunalainen yhtiömies eikä määrä ole noussut vuoden aikana vähintään kahteen. (Ossa, 2018, s. 343) Yhtymän purkautuessa menettää tämä itsenäisen oikeushenkilön tilan. Yhtymän lopettaessa toimintansa on heidän ilmoitettava asiasta Patentti- ja rekisterihallitukselle sekä Verohallintoon. Pelkkä Verohallinnolle ilmoitettu tieto toiminnan lopettamisesta ei ole tarpeeksi riittävä tieto yhtymän purkamiseksi. (Honkamäki ym., 2018, s. 428)

Yhtiösopimuksen purkamiseen on kaikilla vastuunalaisilla yhtiömiehillä lakiin perustuva oikeus. Yhtiömiehen ilmoittaessa halusta purkaa yhtiö on muilla siihen kuuluvilla vastuunalaisilla yhtiömiehillä mahdollisuus lunastaa uloshaluavan yhtiömiehen yhtiöosuus. Yhtiömiesten on päätettävä poistuvan yhtiömiehen osuuden lunastamisesta yksimielisesti. Yhtiösopimuksen irtisanomisaika on yleisesti kuusi kuukautta, ellei määrätä toisin. (Honkamäki ym., 2018, s. 427)

(Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä 389/1988 luku 5, § 1) määrittelee, että yhtiömiehellä on mahdollista vaatia purkamista kun:

- ”Hän on irtisanonut yhtiösopimuksen ja irtisanomisaika on kulunut, tai kun sovittu yhtiökausi on päättynyt;
- Toinen yhtiömies joutuu konkurssiin tai hänen yhtiöosuutensa ulosmitataan;
- Toinen yhtiömies on kuollut eikä ole sovittu tai sovita yhtiön toiminnan jatkamisesta tästä huolimatta; taikka
- edellytykset yhtiön toiminnan jatkamiselle ovat §5:ssä tarkoitetuista syistä rauenneet.”

Henkilöyhtiön tehdessä päätös toiminnan lopettamisesta ja yhtymän purkamisesta on heidän seuraavaksi tehtävä lopputilitys sekä muut yhtiön lopettamiseen liittyvät selvitykset (Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä 389/1988 luku 5, § 1).

Näiden toimenpiteiden jälkeen jaetaan yhtymän velat ja varat yhtiösopimuksessa sovittulla tavalla. Mikäli yhtiösopimuksessa ei ole määritelty yrityksen omaisuuden jaosta, noudatetaan lakia avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä (389/1988 luku 6 § 2) määriteltyä tapaa. Lain mukaan yhtymän omaisuuden jakaminen aloitetaan yhtiömiesten pääomapanoksien palautusten jakamisesta. Mikäli yhtymän omaisuus ei pysty kattamaan pääomapanosten täysimääräistä palauttamista, tapahtuu jakaminen yhtymään sijoitetun panosten suuruuden mukaisesti. Yhtymälle jäädessä yli- tai alijäämää jaetaan varat ja velat käyttämällä voiton- ja tappiojakosäännöksiä. (Honkamäki ym., 2018 ss. 428–429; Ossa, 2018, s. 346)

6.4.5 Yhtiömiehen kuolema

Yhtiömiehen kuollessa on henkilöyhtiöissä muilla siihen kuuluvilla vastuunalaisilla yhtiömiehillä lakiin perustuva oikeus vaatia yhtiötä purettavaksi, mukaan lukien kuolemasta luontiin johtaneella kuolinpesällä. Yhtiösopimuksella voidaan kuitenkin säädellä, että kuolinpesällä ei ole valtuuksia vaatia yhtiötä purettavaksi. Kommandiittiyhtiön äänettömän yhtiömiehen kuolema ei ole tarvittava syy vaatia yhtiön purkautumista, sillä muilla yhtiömiehillä on mahdollisuus lunastaa vainajan yhtiöosuus. Yhtiömiehen kuoleman varalta on voitu luoda yhtiösopimukseen suunnitelma, miten yhtiö puretaan. On kuitenkin mahdollista, että kuolinpesä jatkaa yhtiömiehenä henkilöyhtiössä. Kuolinpesällä on tällaisissa tilanteissa samat vastuut ja veloitteet kuin edesmenneellä yhtiömiehellä.

(Lindblad, 2020) Kuolinpesän osakas voi myös jatkaa yhtiössä yhtiömiehenä. Perinnönjaossa tai osituksessa yhtiöosuuden on siirryttävä henkilölle, jonka aikomuksena on ryhtyä yhtiömieheksi. Kuolinpesän osakas ei kuitenkaan voi ryhtyä yhtiömieheksi ilman muiden yhtiömiesten suostumusta, ellei toisin ole sovittu. (Villa, 2018, s. 176)

6.4.6 Yhtiömiehen konkurssi

Konkurssilain (120/2004 luku 1 § 3) mukaan kommandiittiyhtiö sekä avoin yhtiö voidaan myös asettaa konkurssiin. Henkilöyhtiön eli avoimen- ja kommandiittiyhtiön konkurssikelpoisuus syntyy yhtiömiesten välisellä sopimuksella. Avoimen- ja kommandiittiyhtiön purkautuessa konkurssikäsitteeseen luovutetaan kaikki yhtiön varat. Yhtiön varoja ollessa vielä konkurssikäsitteelyn jälkeen, käsitellään yhtiön purkautuminen lain avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä (389/1988 luvun 5) mukaisella tavalla. Yhtiö myös purkautuu konkurssin päättyessä, mikäli lopputilitys hyväksytään ja yhtiön varallisuutta ei ole konkurssikäsitteelyn jälkeen jäljellä (Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä 389/1988 luku 5 § 8).

Yhtiömiehen asettuessa konkurssin on muilla yhtiöön kuuluvilla yhtiömiehillä sekä yhtiömiehen konkurssista luontiin johtaneella konkurssipesällä lakiin perustuva oikeus vaatia yhtiön purkamista. Konkurssissa oleva yhtiömies ei itse voi vaatia yhtiön purkautumista, sillä konkurssin tavoitteena on rajata velallisen oikeutta päättää konkurssipesän omaisuuden käytöstä. Yhtiömiehen konkurssi ei ole kuitenkaan yksinomaisesti tarpeellinen peruste yhtiön purkautumiselle, sillä konkurssipesä ja yhtiömiehet voivat päättää yhtiötoiminnan jatkamisesta. Toiminnan jatkuessa konkurssissa olevan yhtiömiehen vaikutusta on rajattu ja hän voi edustaa yhtiötä vain, jos muut yhtiömiehet ja konkurssipesä antavat siihen luvan. (Villa, 2018, ss. 174–175) Muilla yhtiömiehellä on tällaisissa tilanteissa lain avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä (389/1988 luku 5 § 5) mukaan oikeus vaatia yhtiösopimuksen purkamista sekä perustella se yhtiösuhteen raukeamiseksi. Yhtiösopimuksen raukeaminen tässä tilanteessa tarkoittaa yhtiömiehen taloudellisen aseman heikentymistä, jolla voi olla suoranaisia vaikutuksia yhtiön toiminnan kannalta.

6.5 Verotusyhtymän purkautuminen

Verotusyhtymän purkautumista voi vaatia jokainen yhtymään kuuluva osakas.

Purkautumisen tuottaessa osakkaiden välillä ristiriitoja on mahdollista, että oikeus määrittää purkautumiselle pesänhoitajan, joka vastaa osakkaiden omaisuuden jaosta purkautumistilanteessa. (Storaensometsä, n.d.) Verotusyhtymän pääsääntöinen purkautuminen tapahtuu kahdesta syystä, joko osapuolet lopettavat elinkeinotoiminnan yhteisellä päätöksellä ja jakavat yhtymän omaisuudet keskenään tai kahden henkilön yhtymässä toinen osakas myy omistuksensa pois, mikä tarkoittaa, että lain edellytykset verotusyhtymästä ei täyty, sillä toimijoita ei ole kahta tai useampaa. Verotusyhtymän purkautumistilanteet eivät ole laissa määriteltyä, vaan tilanteissa katsotaan omistussuhteista ja toiminnanmuutoksista liittyviä säännöksiä, joiden perusteella arvioidaan verotusyhtymän purkautumista. (Verohallinto, 2021a)

7 Case-esimerkit

Tässä luvussa on tarkoituksena käydä läpi esimerkkejä yhteisvastuullisen toiminnan tilanteista. Esimerkkien tarkoituksena on luoda tilanteita, joita Verohallinto pystyy käyttämään pohjana verotuksessa sekä tarkoituksena on myös auttaa veroviranomaisia perehtymään syvemmin yhteisvastuullisiin tapauksiin. Kaikki esiteltävät esimerkkitalanteet ovat fiktiivisiä.

Esimerkki 1: Yksityinen elinkeinonharjoittajan puolison arvonlisäverotuksellinen verovastuu

Henkilöt A ja B ovat tuloverolain (1535/1992 § 7) mukaisesti puolisoita. Puoliso A harjoittaa liiketoimintaa yksityisenä elinkeinonharjoittajana sekä puoliso B on perustamisilmoituksella rastittanut kohdan, jossa hän hyväksyy olevan yrittäjäpuolison arvonlisäverosta verovastuussa. Puoliso A on laiminlyönyt arvonlisäverotuksellisia velvollisuuksia ja nyt joutunut henkilökohtaiseen konkurssiin. Veroviranomainen on alkanut perimään arvonlisäveron laiminlyönnistä johtanutta verovelkaa.

Tässä tilanteessa veroviranomainen aloittaa verovelan perimisen puolisolta A. Mikäli puoliso A ei pysty maksamaan verovelkaa on puoliso B vastuussa arvonlisäverosta johtuneesta

velasta sekä siihen liittyvistä mahdollisista sakko rangaistuksista henkilökohtaisella omaisuudellaan. Tämä perimiskäsittely voi pahimmassa tapauksessa johtaa puoliso B henkilökohtaiseen konkurssiin

Esimerkki 2: Kuolinpesän osakas ottaa yhtiömiehen paikan kommandiittiyhtiössä.

Henkilöt A, B ja C ovat perustaneet kommandiittiyhtiön. Henkilöt A ja B toimivat yhtiössä vastuunalaisina yhtiömiehinä ja henkilö C toimii äänettömänä yhtiömiehenä. Vastuunalaisen yhtiömiehen A kuoltua kuolinpesän osakas D on halukas jatkaa kommandiittiyhtiössä vastuunalaisena yhtiömiehenä.

Henkilölle D voidaan myöntää yhtiössä täysivaltaisen yhtiömiehen asema vasta, kun kuolinpesän osituksessa tai perinnönjaossa kaikki kommandiittiyhtiön kuuluvat yhtiöosuudet siirtyvät henkilölle D. Henkilö D tarvitsee vielä erillisen suostumuksen kommandiittiyhtiöön liittymisestä muilta siihen kuuluvilta yhtiömiehiltä. Henkilö D saatua hyväksyntä tulee hänestä täysivaltaisen yhtiömies sekä hän perii samankaltaiset yhtiövastuut kuin muilla vastuunalaisilla yhtiömiehillä.

Esimerkki 3: Konkurssissa oleva yhtiömiehen vaikutus yritystoimintaan.

Henkilöt A, B ja C ovat yhtiömiehiä avoimessa yhtiössä, jonka tarkoitus on harjoittaa liiketoimintaa. Yhtiömies A ei ole hoitanut henkilökohtaista velkaansa ja nyt on joutunut henkilökohtaiseen konkurssiin elinkeinotoiminnan ulkopuolisista johtuneista suoritteista.

Konkurssikäsittelyn yhteydessä luodaan konkurssipesä, jolle siirtyy konkurssin myötä yhtiömiehen A osuus. Konkurssipesä lasketaan tällaisissa tilanteissa yhdeksi yhtiömieheksi. Tämä tarkoittaa, että konkurssipesällä on samanlaiset vastuut yhtiön toiminnasta kuin muilla yhtiömiehillä. Konkurssipesä ei kuitenkaan ole vastuussa suuremmasta velasta kuin henkilö A osuus. Henkilö A voi kuitenkin lain avoimesta ja kommandiittiyhtiöstä (389/1988 luku 5 § 3) mukaisesti edustaa yhtiötä ollessaan henkilökohtaisessa konkurssissa vain, mikäli konkurssipesä sekä yhtiössä olevat vastuunalaiset yhtiömiehet antavat suostumuksen.

Esimerkki 4: Puolisoiden vaikutus veroyhtymän purkautumiseen.

Henkilöt A, B ja C ovat perustaneet yhteistä toiminnan harjoittamista varten metsäyhtymän. Henkilö A omistusosuus metsästä on 1/3 ja henkilö B omistusosuus metsästä on 1/3 sekä henkilö C omistusosuus metsästä on 1/3. Henkilöt A ja B ovat solmineet viime verokauden aikana avioliiton tuloverolain (1535/1992 § 7) mukaisesti sekä molemmat puoliset ovat yleisesti verovelvollisia. Henkilö C myy osuutensa 1/3 metsästä henkilöille A ja B. Henkilöt A ja B omistavat tällä hetkellä metsäkiinteistöstä kumpikin 1/2.

Koska henkilöt A ja B ovat solmineet avioliiton ei heidän yhteistä toimintaansa katsota enää lain ohella verotusyhtymäksi. Tällaisissa tilanteissa kyse on toimintamuodon muutoksesta eikä toiminnan lakkaamisesta. Puolisoiden tehdessä toimintamuodon muutos voivat he jatkaa metsätalouden harjoittamista yhteiseen lukuun yhdessä omistamilta metsäkiinteistöiltä.

Esimerkki 4.1: Puolisoiden vaikutus veroyhtymän purkautumiseen.

Henkilöt A, B ja C ovat perustaneet yhteistä harjoittamista varten metsäyhtymän. Henkilö A omistusosuus metsästä on 1/3 ja henkilö B omistusosuus metsästä on 1/3 sekä henkilö C omistusosuus metsästä on 1/3. Henkilöt A ja B ovat solmineet viime verokauden aikana avioliiton tuloverolain (1535/1992 § 7) mukaisesti, mutta toinen puolisoista on rajoitetusti verovelvollinen. Henkilö C myy osuutensa 1/3 metsästä henkilöille A ja B. Henkilöt A ja B omistavat tällä hetkellä metsästä kumpikin 1/2.

Toisen puolison ollessa rajoitetusti verovelvollinen ei verotusyhtymän toiminta lakkaa, vaan lain nojalla toiminta jatkuu saman kaltaisena kuin aikaisemmin, vaikka tässä tilanteessa puoliset harjoittavat yhteisvastuullista toimintaa. Tämä johtuu siitä, kun toinen puolisoista on rajoitetusti verovelvollinen ei hän pysty olemaan toisen puolison veroista vastuussa.

8 Johtopäätökset

Opinnäytetyön tavoitteena oli perehtyä kaikkiin niihin tapoihin, milloin tässä työssä tarkoitetun elinkeinotoimintaa harjoittavien elinkeinoyhtymien eli avoimen yhtiön, kommandiittiyhtiön, verotusyhtymän sekä elinkeinonharjoittajan eli yksityisen elinkeinonharjoittajan yhteisvastuu syntyy ja minkälaisia muodollisia menettelyjä se edellyttää. Opinnäytetyö käsittelee myös minkälaisia muodollisia menettelyjä

purkautumistilanteet edellyttävät elämäntilanteen kuin elinkeinotoiminnan lopettamisen puolesta. Tutkimuksessa myös käsiteltiin puolisoiden sekä yhtiömiesten maksukäyttäytymistä velkavastuun aikana eli minkälaisia verovelvoitteita yhteisvastuusta syntyy. Opinnäytetyön tarkoituksena oli myös käydä läpi esimerkkejä yhteisvastuullisen toiminnan tilanteista ja luoda fiktiivisiä tapauksia, joita Verohallinto pystyy käyttämään pohjana verotuksessa. Tutkimuksen tarkoituksena oli myös auttaa veroviranomaisia perehtymään syvemmin verotukselliseen yhteisvastuuseen aiheena.

Verotuksellinen yhteisvastuu on yksi Suomen monesta verotusjärjestelmän periaatteesta, jonka tarkoituksena on hajauttaa verovelvollisuus useiden toimijoiden kesken. Tällä tarkoitetaan, että elinkeinotoiminnan harjoittajien välillä on yhtenäinen verovelvollisuus sekä elinkeinotoiminnan jäsenet ovat yhteisvastuussa toiminnan tuomista veloista ja veroista. Yhteisvastuun pääasiallisena tarkoituksena on helpottaa elinkeinotoimintaa harjoittavien henkilökohtaisia verotuksellisia velvollisuuksia jakamalla verovelvoitteet muiden toimijoiden välillä tasaisesti. Verovastuu luo myös selkeän pohjan keneltä veroja ja niistä johtuvia korvauksia peritään, mikäli yksi tai useampi toimintaa harjoittavista ei itse ole kykenevä maksamaan veroja.

Yhteisvastuun määräytymistä käsitellään useammassa verolajissa, mutta tässä tutkimuksessa keskityttiin veronkantolain antamaan määrittelyyn yhteisvastuusta sekä niistä toimijoista, jotka omaavat vastuumerkinnän. Yleisesti yhteisvastuullisten henkilöiden lukumäärä toimintaa kohden vaihtelee yritystoiminnan muodon mukaisesti. Kommandiittiyhtiössä on oltava ainakin yksi vastuunalainen yhtiömies, joka on vastuussa yrityksen toiminnasta ja sen velvoitteista henkilökohtaisella omaisuudellaan. Kommandiittiyhtiössä voi toimia useampi vastuunalainen yhtiömies, joilla on samanlaiset velvollisuudet kuin yksittäisellä vastuunalaisella yhtiömiehellä. Tämä jakaa yhteisvastuun vastuunalaisten yhtiömiesten välillä.

Avoimessa yhtiössä kaikki yhtiömiehet ovat yhteisvastuussa yrityksen veroista ja veloista henkilökohtaisella omaisuudella. Avoin yhtiö voi ottaa uusia yhtiömiehiä toimintaan mukaan, joka tuo heille samat velvoitteet kuin muille yhtiömiehille. Tällä tarkoitetaan, että kaikki avoimen yhtiön yhtiömiehet ovat yhteisvastuussa yritystoiminnan tuloksesta sekä veroista.

Verotusyhtymä käyttäytyy samankaltaisesti kuin avoin yhtiö, sillä kaikki yhtymään kuuluvat jäsenet ovat yhteisvastuussa toiminnasta ja siitä johtuvista velvoitteista. Verotusyhtymä ei pysty ottamaan toimintaan mukaan uusia jäseniä, mikäli he eivät omista osuutta yhtymän harjoittamasta toiminnasta.

Puolisoiden on myös mahdollista harjoittaa yhteisvastuullista toimintaa. Tämä tapahtuu suurilta osin siten, että toinen puolisoista eli yrittäjäpuoliso on pääsäännöllinen toimija yritystoiminnassa ja on ensisijainen verovelvollinen verotuksen näkökulmasta. Puoliso, joka ei ole osallistunut yritystoimintaan on annettava suostumus, että hänet voidaan ilmoittaa verohallinnon rekisteriin verovastuussa olevaksi sekä hänelle voidaan luoda verovastuumerkintä. Yrittäjäpuolison ollessa kyvytön maksamaan veroja ja niistä johtuvia velvoitteita perintään verovelka sekä siitä johtuvat korvaukset suoraan puolisolta, joka on antanut suostumuksen verovastuusta.

Verotuksellisen yhteisvastuun tilanteissa voi olla suuria riskejä toiminnan harjoittajille. Jos yksi tai useampi toimintaa harjoittava ei ole tehnyt osuutta elinkeinotoimintaan kuuluvista verovelvoitteista toiminnan verovelka osuus kasvaa. Tutkimuksessa tarkoitettujen elinkeinoyhtymät sekä elinkeinonharjoittajat ovat yleisesti vastuussa henkilökohtaisella omaisuudella verovelasta ja siitä johtuvista korvauksista. Verovelasta johtuvat rangaistukset kohdistuvat toimijan yksityistalouteen, mikä voi pahimmassa tapauksessa johtaa toimijan henkilökohtaiseen konkurssiin. Tämän vuoksi on tärkeää, että verotuksellinen yhteisvastuu on toimijoiden välillä oikeudenmukaista sekä tehokasta. Tutkimuksessa ilmeni, että tämän saavuttaminen edellyttää toiminnan läpinäkyvyyttä, tehokasta hallintoa sekä luottamusta verovastuussa olevien toimijoiden välillä, jotta kaikki voivat luottaa siihen, että toimintaan liittyvät velvoitteet suoritetaan ajoissa ja oikein. Tämän vuoksi on myös tärkeää, että kaikki elinkeinotoimintaan kuuluvat jäsenet tiedostavat yhteisvastuun merkityksen ja ymmärtävät mitä yhteisvastuu sitoo heiltä toimintaan.

Verotuksellinen yhteisvastuu pitää sisällään muitakin velvollisuuksia kuin verojen maksamisen. Ilmoitusvelvollisuus on yksi muista velvollisuuksista. Ilmoitusvelvollisuuden täyttäminen on tärkeä osa yritystoiminnan pyörittämistä, sillä velvollisuuden laiminlyönnit vaikuttavat suoranaisesti yritystoiminnan varallisuuteen sekä velvollisuuden jatkuva laiminlyönti voi johtaa rangaistukseen yritystä kohtaan. On myös tärkeä huomioida yrityksen

kirjanpitovelvollisuutta ja täyttää sen luomat vaatimukset, jotta toiminnan pyörittäminen edistyisi mahdollisimman mukavasti ja vähäisin verorangaistuksellisin ongelmin.

Yhteisvastuun purkautumisessa on huomioon otettavaa, millä perusteella toiminta purkautuu. Toiminnan purkautuessa konkurssiin on todennäköistä, että toiminnasta vastuussa olevilla henkilöillä on maksullisia velvoitteita, ennen kuin toiminta on saatu kokonaisuudessaan lakkautettua. Yhtiömiehen kuolema on yksi syy toiminnan purkautumiselle. Tämä tarkoittaa, että yhtiön varat jaetaan omistussuukien mukaisesti osakkaille sekä vainajan varat siirtyvät kuolinpesän varoiksi. On mahdollista, että toimintaa ei lopeteta, vaikka yhtiömies kuolee. Tässä tilanteessa muiden yhtiömiesten on lunastettava vainajan osuus yhtiöstä. Kuitenkin tällaiset tilanteet ovat kohtalaisen harvassa, sillä suuri osa kommandiittiyhtiöistä sekä avoimista yhtiöistä ovat kahden henkilön hallitsema yrityksiä. Yritykseen kuuluessa useampi, vastuunalainen yhtiömies on huomattavasti mahdollisempaa, että vainajan yhtiöosuus lunastetaan ja jaetaan muille yhtiömiehille.

Luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön poistuessa yhteisvastuullisesta toiminnasta on hän silti vastuussa toiminnan tuottamista veroista ja veloista niiltä kausilta, missä hän on toiminut yrityksen vastuuasemassa. Verojen perintä voi tapahtua useita kuukausia jälkikäteen, joten yrityksestä eroaminen ei poista verotuksellista yhteisvastuuta takautuvasti.

9 Pohdinta

Opinnäytetyön aiheen suunnittelu aloitettiin vuoden 2023 tammikuun alkupuolella. Aiheen valinta perustui Verohallinnon antamaan listaukseen erilaisista tutkimusaiheista sekä henkilökohtaiseen mielenkiintoon verotuksesta. Aiheeni valittua sain Verohallinnolta yhteyshenkilön, jonka kanssa käytyjen keskustelujen myötä pystyin muodostamaan selkeän pohjan opinnäytetyölle sekä ymmärsin paremmin minkä tyyppisen tutkielman Verohallinto tarvitsee aiheeseen liittyen. Käytyjen keskustelujen myötä pystyin rajaamaan yhteisvastuullisen toiminnan aiheen yksityisiin elinkeinonharjoittajiin sekä elinkeinoyhtymiin.

Opinnäytetyön teoreettisen viitekehyksen kirjoittamisen aloitin vuoden 2023 tammikuun loppupuolella ja huomasin pian, että yhteisvastuullista toimintaa käsittelevät lähteet perustuvat pääasiallisesti lakiin sekä Verohallinnon säännöksiin. Kirjoittamisen edetessä löysin yhtenäisyyksiä teksteistä sekä aloin ymmärtämään paremmin, miten voin hakea

laadullisia lähteitä eri hakusanojen avulla. Tämä avasi näkemystäni tiedonhausta ja perehdyin vähäiseen, mutta rikkaaseen ja opettavaiseen yhteisvastuullisen toiminnan kirjallisuuteen. Vähäinen kirjallisuus kuitenkin vaikeutti hieman tietoperustan luotettavuuden arviointia. Kirjoittaessani tietoperustaa päätin rajata tutkimuksen enemmän yhteisvastuullisen toiminnan purkautumista kohti, jotta pystyin paremmin keskittymään tutkimuksen keskeiseen aiheeseen, eikä tutkimus lähde sivuamaan epäolennaisia asioita.

Opinnäytetyön case-esimerkkitalanteet toteutettiin käyttäen teoreettista viitekehystä lähtökohtana fiktiivisten tapausten luomisessa. Ennen tietoperustan rakentamista aloin alitajuisesti pohtimaan jo mahdollisia esimerkkitalanteita ja kirjaamaan niitä ylös hyödyntääkseni myöhemmin esimerkkien luomisessa. Pyrin luomaan esimerkkitalanteet mahdollisimman realistisiksi käyttäen tietoperustaa sekä henkilökohtaista kokemusta verotuksellisesta yhteisvastuullisista tilanteista. Tarkoituksena oli pitää case-esimerkit lyhyinä sekä selkeinä, jotta verolain säännöksiä tulkittaessa tulisi mahdollisimman selkeästi ja johdonmukaisesti esille. Jokaiselle tutkimuksessa käsitellylle yhtiömuodolle luotiin oma esimerkkitalanne mikä erosi toisistaan, jotta pystyin kattamaan mahdollisimman suuren osan yhteisvastuullisesta toiminnasta. Case-esimerkkien luominen osoittautui haasteelliseksi, sillä Verohallinnolta löytyi jo valmiiksi yleisiin yhteisvastuullisiin tilanteisiin liittyvät esimerkkitalaukset.

Opinnäytetyön luotettavuus huomioitiin tutkimuksen kaikissa vaiheissa, aina suunnittelusta, toteutukseen ja raportointiin asti. Tietoperustassa painotin lähdemateriaalin kriittistä arviointia sekä pyrin käyttämään mahdollisimman ajankohtaisia ja luotettavia lähteitä tietoperustan keräämisessä. Työn raportoinnin pyrin tekemään selkeäksi sekä vaikeasti ymmärrettäviä sanoja vältettiin koko tutkimusprosessin aikana.

Opinnäytetyön aihepiiriin liittyen on mahdollista toteuttaa jatkotutkimuksia yhteisvastuullisesta toiminnasta. Tässä opinnäytetyössä keskityttiin tutkimaan, miten yhteisvastuullinen toiminta muodostuu eri yhtiömuodoissa sekä millaisia edellytyksiä sen muodostumiselle on, ja millaisia muodollisia menettelyjä yhtiön purkautuminen edellyttää. Jatkotutkimuksessa voi ottaa kantaa, miten yhtiöoikeudellinen puoli näkyy yhteisvastuullisessa toiminnassa tai miten yhteisvastuullinen toiminta muuttuu eri verolaji kohtaisesti.

Opinnäytetyön tavoitteena oli luoda syvempi ymmärrys yhteisvastuullisesta toiminnasta sekä auttamaan veroviranomaisia perehtymään yhteisvastuullisen toiminnan ongelma kysymyksiin ja auttamaan heitä löytämään vastaukset. Tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää verotuksellisissa päätöksissä, sillä ne tarjoavat lainmukaisesti ratkaisuja ongelmatilanteisiin.

Opinnäytetyön tutkimuksen tavoitteet saavutettiin, ja tutkimus tarjosi vastaukset tutkimuskysymyksiin sekä ratkaisut tutkimusongelmiin. Tulokset johtivat syvempään ymmärrykseen tutkimuskysymyksistä sekä selkeisiin johtopäätöksiin, jotka olivat yhdenmukaisia tavoitteiden kanssa. Näiden seikkojen perusteella voidaan päätellä, että tutkimus oli onnistunut.

Lähteet

Andersson, E., Linnakangas E. & Fräden, J. (2016). *Tuloverotus*. Talentum Pro.

Arvonlisäverolaki 1501/1993.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931501>

Eduskunta. (2016). *Hallituksen esitys HE 26/2016 vp*.

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_29+2016.aspx

Honkamäki, T., Kujanpää, E. & Pennanen, M. (2018). *Yritysjärjestelyn käsikirja: Kirjanpito, verotus ja yhtiöoikeus*. Alma Talent Oy

Juanto, L., Punavaara, A. & Saukko, P. (2018). *Arvonlisäverotus ja muu kulutusverotus*. Alma Talent.

Kerbs, T. (2020). *Juoksevan kirjanpidosta tilinpäätökseen käytännönläheisesti*. Kauppakamari

Kevytyrittäjäksi. (2022). *Ammatinharjoittaja ja liikkeenharjoittaja -mitä termit tarkoittavat ja mikä niiden ero on?* Haettu 08.02.2023 osoitteesta

<https://kevytyrittajaksi.com/toiminimi/ammatinharjoittaja-ja-liikkeenharjoittaja/>

Kirjanpitolaki 1336/1997. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336#L1P4b>

Konkurssilaki 120/2004. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040120#L10>

Kukkonen, M. & Walden, R. (2014). *Pk-yrityksen verosuunnittelu*. Talentum media.

Kukkonen, M. & Walden, R. (2020). *Elinkeinoverolaki käytännössä*. Alma Talent Oy.

Könkkölä, M. & Linna, T. (2020). *Konkurssioikeus*. Alma Talent Oy.

Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä 389/1988.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1988/19880389#L7>

Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta 122/1919.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1919/19190122001>

Laki elinkeinotulon verottamisesta 360/1968.

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1968/19680360#O1P3>

Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 768/2016.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20160768>

Laki verotusmenettelystä 1558/1995.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1995/19951558>

Leppiniemi, J. & Kykkänen, T. (2023). *Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta*. Alma Talent Oy.

Lindblad. (2022). *Henkilöyhtiön osakkaan kuolema ja liiketoiminnan jatkaminen*. Haettu 01.03.2022 osoitteesta <https://lindblad.fi/henkiloyhtion-osakkaan-kuolema-ja-liiketoiminnan-jatkaminen/>

Minilex. (n.d.). *Kirjanpidon noudattamisen valvonta*. Haettu 20.02.2023 osoitteesta <https://www.minilex.fi/a/kirjanpidon-noudattamisen-valvonta>

Nyrhinen, R., Hyttinen, P. & Lamppu, K. (2019). *Arvonlisäverotus käytännössä*. Alma.

Osaavayrittäjä. (n.d.). *Yksityinen elinkeinonharjoittaja eli toiminimi*. Haettu 08.02.2023 osoitteesta <https://www.osaavayrittaja.fi/yritysmuodot/yksityinen-elinkeinonharjoittaja-eli-ns-toiminimi>

Ossa, J. (2018). *sukupolvenvaihdos ja yritystoiminnan lopettaminen*. Kauppakamari.

Ossa, J. (2020a). *Yritystoiminnan verotus*. Kauppakamari.

Ossa, J. (2020b). *Tuloverolaki käytännössä*. Alma Talent Oy.

PRH. (2019). *Kuolinpesä ja yritystoiminta*. Patentti- ja rekisterihallitus. Haettu 28.02.2023 osoitteesta

https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/useinkysytyt/kuolinpesa_ja_yritystoiminta.html

Räbinä, T. (2022). *Verotusmenettely ja muutoksenhaku*. Alma Talent.

Storaensometsä. (n.d.). *Kuka voi hakea yhtiön purkua?* Haettu 06.03.2023 osoitteesta

<https://www.storaensometsa.fi/kuka-voi-hakea-yhtymän-purkua/>

Suomen perustuslaki 731/1999.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

TEM. (n.d.) *Kirjanpito*. Työ- ja elinkeinoministeriö. Haettu 21.02.2023 osoitteesta

<https://tem.fi/kirjanpito>

Tomperi, S. (2019). *Yritysverotus ja tilinpäätössuunnittelu*. Sanoma Pro Oy.

Tomperi, S. (2022). *Käytännön kirjanpito*. Edita.

Tuloverolaki 1535/1992.

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921535#O1L2P4>

Ukko. (2022). *Toiminimen verotus pähkinänkuoressa*. Haettu 21.03.2023 osoitteesta

<https://www.ukko.fi/yrittajyysskoulu/toiminimen-verotus-pahkinankuoressa/>

Verohallinto. (2010). *Arvonlisäverollisen toiminnan lopettaminen ja konkurssi*. Haettu

28.02.2022 osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje->

[hakusivu/48656/arvonlisaverollisen toiminnan lopettami/#1-liiketoiminnan-lopettaminen](https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48656/arvonlisaverollisen-toiminnan-lopettami/#1-liiketoiminnan-lopettaminen)

Verohallinto. (2016). *Liikkeen- ja ammatinharjoittajan elinkeinotoiminnan nettovarallisuus tuloverotuksessa*. Haettu 14.02.2023 osoitteesta [https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48564/liikkeen ja ammatinharjoittajan elinkei/#4.2-puolisoiden-yhdess%C3%A4-harjoittama-elinkeinotoiminta-ja-nettovarallisuus](https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48564/liikkeen-ja-ammattinharjoittajan-elinkei/#4.2-puolisoiden-yhdess%C3%A4-harjoittama-elinkeinotoiminta-ja-nettovarallisuus)

Verohallinto. (2017). *Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön tuloverotus*. Haettu 17.02.2023 osoitteesta <https://slideplayer.fi/slide/12277308/>

Verohallinto. (2019). *Elinkeinotoiminnan tappiot lopettamisen yhteydessä*. Haettu 01.03.2022 osoitteesta <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yritystoiminta/toiminnan-lopettaminen/tuloverotus/elinkeinotoiminnan-tappiot-lopettamisen-yhteydessa/>

Verohallinto. (2020a). *Toiminnan lopettaminen – yritykset ja yhteisöt*. Haettu 28.02.2023 osoitteesta <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yritystoiminta/toiminnan-lopettaminen/>

Verohallinto. (2020b). *Mikä arvonlisävero on?* Haettu 15.03.2023 osoitteesta <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/arvonlisaverotus/mika-arvonlisavero-on/>

Verohallinto. (2020c). *Seuraamusmaksut oma-aloitteisessa verotuksessa*. Haettu 22.03.2023 osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48377/seuraamusmaksut-oma-aloitteisessa-verotuksessa3/>

Verohallinto. (2021a). *Verotusyhtymän verotus*. Haettu 27.03.2023 osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/99022/verotusyhtym%C3%A4n-verotus/>

- Verohallinto. (2021b). *Arvonlisäverottoman vähäisen toiminnan raja 15 000 euroa*. Haettu 14.02.2023 osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48658/arvonlis%C3%A4verottoman-v%C3%A4h%C3%A4isen-toiminnan-raja-15-000-euroa/>
- Verohallinto. (2021c). *Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän ilmoittamisvelvollisuus tuloverotuksessa*. Haettu 08.04.2023 osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48486/luonnollisen-henkil%C3%B6n-ja-kuolinpes%C3%A4n-ilmoittamisvelvollisuus-tuloverotuksessa/#3.5-veroilmoituksen-antamatta-j%C3%A4tt%C3%A4minen>
- Verohallinto. (2022a). *Yleinen ja rajoitettu verovelvollisuus sekä verosopimuksen mukainen asuminen -luonnolliset henkilöt*. Haettu 16.02.2023 osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48999/yleinen-ja-rajoitettu-verovelvollisuus-sek%C3%A4-verosopimuksen-mukainen-asuminen---luonnolliset-henkil%C3%B6t2/#2.2-rajoitettu-verovelvollisuus>
- Verohallinto. (2022b). *Verohallinnon päätös veroilmoituksen ja kiinteistötietojen ilmoituksen antamisesta*. haettu 26.02.2023 osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/paatokset/60350/verohallinnon-paatos-veroilmoituksen-ja-kiinteistotietojen-ilmoituksen-antamisesta4/>
- Verohallinto. (2023a). *Liikkeen- ja ammatinharjoittaja: Elinkeinotoiminnan varat ja velat toiminnan lopettamisen yhteydessä*. Haettu 28.02.2023 osoitteesta <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yritystoiminta/toiminnan-lopettaminen/tuloverotus/elinkeinotoiminnan-varat-ja-velat-toiminnan-lopettamisen-yhteydessa/>
- Verohallinto. (2023b). *Näin hoidat kuolinpesän veroasiat*. Haettu 28.02.2023 osoitteesta <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/verokortti-ja-veroilmoitus/omat-tiedot/kuolinpes%C3%A4/>

- Verohallinto. (2023c). *Arvonlisäveron ilmoitus- ja maksuohjeet*. Haettu 15.03.2023 osoitteesta <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/arvonlisaverotus/ilmoitus-ja-maksuohjeet/>
- Verohallinto. (n.d.). *Yksityisen elinkeinonharjoittajan tuloverotus*. Haettu 20.02.2023 osoitteesta <https://slideplayer.fi/slide/11923724/>
- Verohallituksen päätös muistiinpanovelvollisuudesta ja muistiinpanoista 1807/1995. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1995/19951807>
- Veronkatolaki 11/2018. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180011>
- Villa, S. (2018). *Henkilöyhtiöt ja osakeyhtiö*. Alma Talent Oy.
- Villa, S. & Ossa, J. (2017). *Henkilöyhtiöt ja verotus*. Alma.
- Visma. (n.d.). *Oikeushenkilö- mikä on oikeushenkilö?* Haettu 28.03.2023 osoitteesta <https://www.visma.fi/epasseli/kirjanpidon-sanakirja/o/oikeushenkilo/>
- VM. (2002). *Verosanasto*. Valtiovarainministeriö. https://vnk.fi/documents/10616/343825/Verosanasto_2002/a83bb463-8e34-4952-a486-6a79f1510b84/Verosanasto_2002.pdf
- VM. (n.d.). *Verotusjärjestelmä*. Valtiovarainministeriö. <https://vm.fi/verotus/verotusjarjestelma>
- Yhtymäopas maa- ja metsätiloille. (2019). *Onnistunut omistajanvaihdos*. https://www.proagria.fi/uploads/archive/attachment/yhtymaopas_maa-ja_metsatiloille_0.pdf

Yrittäjät.fi. (n.d.-a). *Kommandiittiyhtiö*. Haettu 09.02.2023 osoitteesta

<https://www.yrittajat.fi/tietopankki/yrittajaksi-ryhtyminen/yritysmuodot/kommandiittiyhtio/>

Yrittäjät.fi. (n.d.-b). *Yrittäjän velvollisuudet*. Haettu 20.02.2023 osoitteesta

<https://www.yrittajat.fi/tietopankki/liiketoiminta/yrittajan-velvollisuudet/>

Yrityspörssi. (n.d.-a). *Yrityksen lopettaminen – kaikki, mitä sinun tulee tietää*. Haettu

27.02.2023 osoitteesta <https://www.yritysporssi.fi/blogi/yrityksen-lopettaminen-kaikki-mita-sinun-tulee-tietaa-657>

Yrityspörssi. (n.d.-b). *Konkurssi – Kaikki, mitä sinun tulee tietää*. Haettu 17.03.2022

osoitteesta <https://www.yritysporssi.fi/blogi/konkurssi-kaikki-mita-sinun-tulee-tietaa-816>

Yritä.fi. (2023). *Toiminimi lyhyesti*. Futuredu Oy.

Liite 1: Aineistonhallintasuunnitelma

Opinnäytetyön aineistonhallintasuunnitelma

Mikko Leppänen

Opinnäytetyön tietoperustan aineisto on kerätty internetistä useilta eri verkkosivuilta, artikkeleista, vero-asetuksista, laista sekä kirjallaisista. Kaikki tietoperustassa käytetyt lähteet ovat kaikkien saatavilla sekä lähteet ovat merkitty opinnäytetyön lähdeluetteloon asian mukaisella tavalla.

Opinnäytetyön tutkimusaineisto ei sisällä luottamuksellista tai arkaluontoista tietoa. Opinnäytetyön tutkimusaineistossa ei käsitellä henkilötietoja muuta arkaluontoisia tietoja. Opinnäytetyön aineiston ja tulokset omistavat Verohallinto, heillä ovat täydet oikeudet julkaista ja muokata tutkimus. Opinnäytetyö tutkimus julkaistaan kahdessa paikassa Theasus, sekä Verohallinnon sisäisessä intrassa.